

A HÉT

Főszerkesztő :

XXXI. évf.

KISS JÓZSEF.

7. szám.

E sajtótermék szétküldése magadom.

Budapest, 1912

államügyész.

65.

TARTALOM:

- CSÉCSY IMRE: Oroszország a válaszuton.
SONKOLY BÉLA: A vándorok. (Vers.)
KERTÉSZ ISTVÁN: A sipka. (Parasztvigjáték.)
Toll és Tör.
HARASZTI ZOLTÁN: Glosszák.
BOROSS ELEMÉR: Uránia. (Vers.)
NAGY LAJOS: A szent krokodil. (Novella.)
VIDOR MARCELL: Két vers.
FÖLDI MIHALY: A mi messzi életünk...
Innen-Onnan.
KÁZMÉR ERNŐ: Szinyei-Merse Pál.
FALUDI IVÁN: Lira vagy szakirodalom?
KÖRMENDI FERENC: Richard Dehmel.
Tölgyessy Artur. — Revü. — Közgazdaság.

SZINYEI-MERSE PÁL.
(Önarckép.)

FOLYÓIRAT

1923/24

1-11.

1920. Február 12.

Ára 4 korona.

Könyves Kálmán jogositványa.

Megjelen minden csütörtökön.

Előfizetési feltételek

Egész évre . kor. 140. —

Félévre . » 70. —

Negyedévre . » 35. —

Egyes szám ára 4 korona

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

Főszerkesztő: KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

V., Országház-tér 16. sz.

TELEFON 145-49.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Budapest, február hó 12.

Krónika.

Oroszország a válaszában.

— febr. 11.

Szovjetoroszország harcéri helyzetéről ma is alig lehet világos képet nyerni. Valószínű, hogy a három ellenforradalmi tábornok leverése után a bolsevikiek offenzívája nyugvóponthoz ért, akár azért, hogy újabb erőket gyűjtsenek össze és katonailag kiépítsék a most már óriásivá növekedett hinterlandjukat, akár pedig azért, hogy alkalmas pillanatban újra megkezdjék a már számtalanszor megkezdett és számtalanszor félbeszakított béketárgyalásokat az entente-tal. Bizonyos, hogy a közelmúltban aratott győzelmeik jelentékenyen megnövelték a bolsevikiek súlyát úgy a harcmezőn, mint a diplomáciai asztalok körül. Millerandnak a napokban tett nyilatkozata mindenesetre fordulót jelent az orosz helyzet értékelésében. A francia miniszterelnök kijelentése szerint az entente nem támogatja többé Kolcsakot, Judenicset és Denikint, hanem a Szovjetoroszországot környező új nemzeti államokkal lép szorosabb szövetségre, legfőképpen Lengyelországgal, Romániának pedig kész minden eszközzel segítségére sietni, ha a bolsevikiek megtámadják. A három tábornokot nyilván nem csupán harcéri kudarcaik miatt ejtette el az entente, hanem legfőképpen azért, mert belátta, hogy azok a politikai eszmék, amelyeket ezek az ellenforradalmárok zászlajukra irtak és azok az erők, amelyek a leverett seregek mögött állottak, többé nem vezethetnek célhoz a szovjetekkel szemben. Denikin, Kolcsak és Judenics az orosz nemzeti eszme nevében állottak ki Lenin internacionalizmusa ellen, valójában azonban a feudális arisztokrácia előjogait próbálták megvédelmezni nemcsak a munkások és parasztok, de nyilván az egész orosz nép rovására. Ma pedig az a helyzet, hogy Lenin kezdi kisajátítani tőlük a nemzeti eszmét s uralmának mai korszakában, amelyről egyébként végtelenül kevés hír jut el hozzánk, e kevés szerint is nyilván kezd eltávolodni az osztályuralom merev dogmatizmusától s mindjobban közeledik a dolgozó osztályok kibékülésének, a polgár-munkás-földmives demokráciának politikája felé. Világos, hogy ez az integráció csupán nemzeti alapon jöhet létre s így számolnia kell már ma azzal a lehetőséggel, hogy a

marxi doktrína kísérleti államának helyén rövidesen egy nemzeti-demokratikus Oroszországot fogunk látni. És ez az Oroszország, ha külpolitikai tekintetben nyilván békésebb is lesz, mint a mai, a szociális fejlődés szempontjából mégis alighanem nagyobb »veszélyt« fog jelenteni a nyugati kapitalista országokra nézve, mint emez. Mert ha a mai orosz nemzedéknek sikerül megvalósítania ezt az átalakulást, akkor Oroszország kétségkívül mint a állama lesz annak a valódi demokráciának, amelynek elméleti alapjait a nyugat rakta le, de amelynek gyakorlati megtestesítésében éppen a háborús győzelem akadályozta meg ezeknek az országoknak polgári társadalmát. A háború és a bolsevizmus tüzeiben megedződött demokráta Oroszország példája Európa és Amerika munkásaira, földműveseire, dolgozó polgáraitra százszorta vonzóbb és cselekvésre biztatóbb hatással lenne, mint az a pénzzel, röpiratokkal és terrorral üző propaganda, amit ma Leninék a marxi elmélet érdekében kifejtének.

Lehet, hogy ma még nagyon is korai ennek a lehetőségnek mérlegelésébe bocsátkozni. Kétségtelen azonban, hogy Oroszország világpolitikai helyzetét az entente ma már tisztára nemzeti szempontokból tekinti, amikor lemond arról, hogy a feudális ellenforradalmárokat támogassa és ehelyett a kis nemzeti államokat biztatja ellenállásra és támadásra Leninékkel szemben. Az orosz átalakulás ma még nagyon kezdetleges stádiumban lehet. Észtország, Lettország, Livland, Lengyelország, Ukrajna ma még joggal félhetnek a bolsevik Oroszországtól, amely határait fenyegeti. Mert Oroszország ma még valóban a proletárdiktatura hazája s valóban fenyegeti — és pedig a proletárdiktatura, a világforradalom zászlaja alatt harcoló seregeivel — ezeknek az új államoknak határait. Kérdés azonban, hogy ha csakugyan végbemenne orosz földön ez az átalakulás, lesz-e még okuk ezeknek az országoknak arra, hogy védő és támadó szövetségbe tömörüljenek a nyugati hatalmak protektorátusa alatt a nemzeti-demokratikus Oroszországgal szemben? Romániának, amely a nemzeti eszmét használta fel imperialista hódításai takarójául, de amelynek elnyomó és hódító politikája és egész feudális összetétele merev ellentétben van ezzel az eszmével — Romániának, amelynek a keleti népek

nemzeti demokratikus renaissancea esetén a legtöbb veszíteni valója van, bizonyos akkor is jó oka lesz, hogy állja a frontot az oroszok ellen. De Románia ebben az összecsapásban nyilván egyedül fog maradni. A cári birodalomból kivált igazi nemzeti államok hamarosan módot találhatnak a megegyezésre és akkor újra aktuálissá válhatik a szláv veszedelem, amely legelsősorban az imperialisztikus Romániát söpörné el. Közelről rávilágított ezekre az eshetőségekre a cseh külügyminiszter a legutóbbi beszédében. Benes szerint Csehország kész együttthaladni a nemzeti alapon szervezkedő Oroszországgal.

Nem lehetetlen, hogy ez a nemzeti alapon való szervezkedés és az összes szláv államoknak ezen az alapon való együttthaladása hamarabb bekövetkezik, mint Benes gondolja. Minket a legközelebből most az érdekel, milyen kihatása lehet ennek a szláv uniónak Magyarországra sorsára? Ha arra gondolunk, hogy a román imperializmus bukása visszaszerezheti nekünk Erdélyt: mindenesetre kevésbé aggodalmasan ítéltethetjük meg azt az eshetőséget, mint ahogyan régente a szláv áradatról beszéltünk. Magyarország mindent elveszített, amit annakidején ettől a szláv áradattól féltett, amelynek élén a cári Oroszország állott. A szlávok új szövetsége, amelynek élén a demokratikus Oroszország állna, többet már nem vehetne el tőlünk, még ha akarna sem. De nyilván nem is akarna. Ennek az új szláv uniónak sokkal inkább az lenne az érdeke, hogy Magyarországot erősítse Románia ellenében — és másfelől ez az unió éppen a hozzája tartozó nemzeti államok nagy száma következtében nem lehetne oly szoros, hogy ne merülnének fel a kebelében olyan ellentétek, amelyek egyik vagy másik állam szempontjából célszerűvé tennék Magyarországot még további erősítését. Főleg a lengyelekre gondolunk itt, akiknek a csehekkel szemben fennálló ellentéteik s a hozzánk való tradicionális barátságuk biztató perspektívát tárnak elénk. De nem is kell ilyen sakk-kombinációkba bocsátkoznunk: A szláv áradat csak akkor válhat aktuálissá, ha demokratikus áradatként jelenik meg. A demokrácia pedig nemzeti egyenlőséget, önrendelkezést, népszavazást, gazdasági kölcsönös segítséget jelent: mindazt, aminek a révén egyedül remélhetjük mai sorsunk jobbrafordulását.

Európa keletén — nem annyira a harctereken, mint inkább a népek lelkében és célkitűzéseiben — újra világesemények vannak készülóban. A magyar politika kicsiny realitásaihoz és a magyar számítások szertelen fantasztikumaihoz szokott szem talán túlozza, talán alábecsüli ezeknek az eseményeknek jelentőségét. Nem tudjuk. Egy azonban bizonyos: Európa legnagyobb népe válaszuton áll s Európa legkisebbre nyomorított népének ha valaha, most kell résen lennie, hogy idejében elkaphassa a Sors rohanva forgó kerekét.

Csécsey Imre.

A vándorok.

Az égen csillag ácsorog,
Nézik a fáradt vándorok.

Felhők kísérik s lenge fák,
Madárkát ringat gyenge ág.

Illat kacérkodik velük,
S nem ízlik száraz kenyérük.

A fák között egy lámpa bolyg,
Olyan szelíden néz a hold.

Mosolyuk gyáva, bennreked,
Bezárkóznak az emberek.

Kapúhoz érnek: eb ugat;
Alvók elejtik álmukat.

Egyik se tudja: hova jut?
És felszakad a sóhajuk.

Látják, hogy állnak már a fák,
S kérdik: minek menjek tovább?

Sonkoly Béla.

A sipka.

Parasztjáték egy felvonásban.

Irtás: KERTÉSZ ISTVÁN.

SZEMÉLYEK:

A gazda.

Az asszony.

A szomszéd.

A szomszéd asszony.

(Szín: Parasztudvar. Dél előtt. Napsütésben kéken villog a hó. Háttér fehér fal, középtájt ácsolt ajtó. Az alacsony istállóra, mint egy fehér süveg, havas szalmatető borul. A kancsal tető alatt — a nézővel egyirányt — kopasz fák között szalad az út. Az istálló előtt ágas, rajta színes köcsögök száradnak. Jobbfelé a házba vezető ajtó. Mikor a függöny felmegy, az asszony a házból jön ki, törülget egy tejes köcsögöt, felaggatja az ágasra. Az istállóból egy kötés kendert és hélielyt hoz ki. Az ajtót nyitva felejt. Felkötí a szoknyáját, a kendőt megigazitja a fején elkezdí a kendert hélielyezni).

1. JELENET.

(Az asszony, a szomszéd).

AZ ASSZONY: (felnéz. Szembe jön a szomszéd. Az asszony, mintha legyet hessentene el az orráról, mellre vágja a fejét és még jobban nekilát a kendernek).

A SZOMSZÉD: (gazdag paraszt. Kövér bekecsében két kézzel őrzi a pocakját. Bolyhos macskafark bajusza körül kerek piros almaarcú gögösködik, de apró egérszemű nevetnek. A fején nagyon kihívóan félreccsapva, a nyaka merev tartása felett hangsúlyosan ül egy nagy sapka. Az a bizonyos

sipka. Vadonat új perzsa sapka. Megáll. A tajték-pipáját beveszi a bekecske zsebébe). Aggyonisten!

AZ ASSZONY: (nem néz fel) fogaggyisten.

A SZOMSZÉD: tán dőgözel?

AZ ASSZONY: azt.

A SZOMSZÉD: (körülnéz, várja, hogy hátha akar az asszony beszélni, mert ő azt akarná. De nem). mi a'?

AZ ASSZONY: szösz!

A SZOMSZÉD: mi a' szösz?

AZ ASSZONY: (felmosolyog) há' lenszösz!

A SZOMSZÉD: Oszt — hát minek?

AZ ASSZONY: Csak. Annak.

A SZOMSZÉD: (göccög). Aszt tuttam, amannak.

AZ ASSZONY: (felpislant) no lássa.

A SZOMSZÉD: osztanhát, mondd, mi lesz abbó?

AZ ASSZONY: lesz, ami lesz.

A SZOMSZÉD: (fontoskodva). Embernek?... Vagy asszonynak?

AZ ASSZONY: majd annak, aki magára veszi.

A SZOMSZÉD: Ugy ám. Kinek mi szükséges. Asszonynak gatyá, embernek meg pendely.

AZ ASSZONY: (boszankodva felnéz) hátha mind a kettőnek.

A SZOMSZÉD: (egyet előre lép) akkor derekalj. (Nevet). Akin jó fekvés esik.

AZ ASSZONY: (barátságosabban) mindig csak ilyesmikbe töri az eszt. Majd is meg járja eccer!? Leütik még magának eccer a derekát meg-lássa!

A SZOMSZÉD: (hetykén). He... Hátha le is ütök. Hát mi szüksége is van az embernek a derekára! Azt semmi egyébre se teremtettem a jó Isten, mint hogy legyen az embernek valami, amit leütnek. (Hencegve). Mer én az az ember vagyok, — aki nem szoktam sajnálni a derekam, ha van kiér. (Meggonddoltan)... De osztán, legény is legyen, aki... hát...

AZ ASSZONY: (gunyosan nevet) hát a szomszédasszony, majd oszt mire ül?

A SZOMSZÉD: (önkéntelenül a sipkájához nyúl). Maj' csak leül. Nem kerit a' (mutatja) nagy feneket a dolognak! Derék, becsületes asszony! Máskülönben becsületes, csak ványadt egy cseppet, vékony, madárcsontu, de jánkorába is avvót má, kiszáradt; he-he-he... hát, mint a tinta, akiből keveset irnak...

AZ ASSZONY: (végigszemléli magát) hejei! Lehetne ő is kövérebb a sok dögátul.

A SZOMSZÉD: Lehetne. Legalább olyan kövérecske, mint Te-e.

AZ ASSZONY: lássa-e. Olyanok maguk emberek, mint a követem alásan, a disznók. Csak a másik vályujába szeretnek belefalni.

A SZOMSZÉD: (hizelgős fennhangon). Nekem ne tegyen az asszony semmit. Én csak azt akarom, hogy sétájjon, gyűjjön... mennyen...

AZ ASSZONY: (hitetlenül). Gyűjjön, ha hujja. Mennyen, ha mongya.

A SZOMSZÉD: ő csak parancsolgasson a cseledeknek. Deha még azt se akaródzik, hát még azt is veszek neki, aki a száját tátogassa a hegyébe. Énérttem még hideg vízbe se mártsa meg a kezit.

Mer derék, becsületes asszony máskülönben... csakhogy... mondom...

AZ ASSZONY: (védekezve maga elé tartott kendert nézi. Sójajt.) Könnyű neki. Teheti.

A SZOMSZÉD: Ténnap is odabe vót Gyarmaton. Nézd a. (Karéjos mozdulattal felnyúl a süvegéhez.) Nekem ezt hozta, la...

AZ ASSZONY: (áhitatos, csodálkozó szemekkel nézi; bólogat) Sipka.

A SZOMSZÉD: Az! Vót e' tán, hogy sokat ne mongyak, vagy ötven pengő!

AZ ASSZONY: Teremtő Isten! Ötven pengő?! Isz... isz az annyi töméntelen pénz egy csomóba, hogy az kimondhatatlan.

A SZOMSZÉD: Sok? Én meg az a' zsinber vagyok, aki mindig adok annyit egy csóké. (Szünet. A szomszéd felforrva, az asszony ámulva farkasszemet néznek. Az asszony nem állja. Le-ejtí a fejét, belesójajt a dolgába) haj-jaj! Mennyen má' a sok pézivel, mer rosszu jár.

A SZOMSZÉD: (borzasztó óvatosan vissza teszi a sipkát a fejére. Készülődő mozdulatokkal rázza magát, egy-két lépést tesz is az út felé.) Ötven pengő... hát a' is valami... a' is pénz?... Egy sipka. Ötven pengő.

AZ ASSZONY: (félve felpislog) oszt azé hozta ugye, merhogy mégis maga lett az esküdt?

A SZOMSZÉD: (visszanéz; marad) Hát! esküdt fejibe illik a sipka!

AZ ASSZONY: hát... olyan az Isten; adott hivatalt a szomszédasszonynak, hát mér' ne adott volna már hozzá egy sipkát.

A SZOMSZÉD: de az én fejembe! Kár vót ágaszkodni a te uradnak is énellenem.

AZ ASSZONY: (lemondással). Hát az én uram. Iszen én mondtam is.

A SZOMSZÉD: (félre vágja még jobban a sipkáját) Itthon van a gazduram?

AZ ASSZONY: (szomorúan) dehogy is van.

A SZOMSZÉD: hun??

AZ ASSZONY: Kocsmába. Dűjjön rá.

A SZOMSZÉD: mér hagyod?

AZ ASSZONY: hagyom — mer muszáj. Kedvezek neki.

A SZOMSZÉD: Jó asszony vagy. (Köhög.) Odahaza én kedvezek. Hagyom — mer muszáj. Tudom má' én mi az. Tudod, ez tisztára ugy van, akarcsak a malom, (keresztbe fektetett két tenyerét lassan forgatni kezdi egymáson.) Mer az egyik kőnek nyugton kell maradni. Persze jobb, ha ez az alsó marad nyugton. Deha ez az alsó mozog, akkor aki felül van, az maraggyon vesztig. Mer más-kép nem öröl a malom. (Közben egész közel ért az asszonyhoz, átfogja a derekát, de az asszony kivonja magát.)

AZ ASSZONY: ugyan, mennyen má.

A SZOMSZÉD: No, te csak ne mozogj. Maraggy vesztig.

AZ ASSZONY: Maga meg odahaza próbálja ki, hogy öröl a malom.

A SZOMSZÉD: (újra közelébb) száz pengőt is ad a mőnár, amíg egy jó kőre talál. (átöleli.) Próbálgatja, próbálgatja. Hun a kő rossz, hun a mőnár. Eccer aztán mindketten kitanújják.

AZ ASSZONY: jaj... no... hát szomszéd... ne...

A SZOMSZÉD: (az ölébe vonja magához egy

székre.) (Szünet) ... Oszt, mondd csak, emlékszel-e, mire gondoltál, mikor vetetted ezt a kendert?

AZ ASSZONY: hát ... hogy öt pengőt kellett egy véka magér' fizetni a zsidónak, nem adta alább.

A SZOMSZÉD: A' sok. Igen sok.

AZ ASSZONY: de még hogy mennyit csipkedte is érte az arcom. Hogy így, hogy úgy, hogy amúgy ... de mégse atta olcsóbban.

A SZOMSZÉD: (nagyot fúj mellégében) hü... Atteremtésit a zsidájának! As-se spórol a derekával.

AZ ASSZONY: De nem ám. Majd' olyan huncut ember, mint maga. (sóhajt.) Kár, hogy zsidó.

A SZOMSZÉD: No ... hát oszt az nem jutott eszedbe, mikor ezt a kendert vetetted, hogy... milyen jó lesz abba a' zingbe heverészni, akinek maga veti az ember a magját — evvel a két kezével — akit magad taposol az áztatóba — evvel a két lábadval — oszt meg a jó Isten is arra kacsint az égből; hogy világít eza két lábad a zöd vízbe.

AZ ASSZONY: ugyan ... ne mongyon más ilylyent.

A SZOMSZÉD: én is csak abbó a kenyérből eszek jóízút, akinek a buzáját magam vetettem. Hát mér ne te is!? (Átfogva a derekát viszi az asszonyt, aki nevetve, viháncolva szabódik. Mikor az ajtóban vannak már, megjelenik a kocsmá felől a gazda, aki tempósan, füttyörészve, az eget nézve lépdel).

AZ ASSZONY: de ... de ... jó Isten ...

A SZOMSZÉD: (nevetősen) a jóisten is maga feji a tehénkéjét, ha jó tejet akar inni! (Eltűnnek az istállóban.)

2. JELENET.

(A gazda, később voltak.)

A GAZDA: (tisztá ünneplőben, kikefélt csizmában, karimás új kalapban, mégis egyszerűbb, szegényesebb, mint a szomszéd. A csizmaszárába egyszerű cseréppipa van szurva. Ahogy oldalról jön a viháncolás megüti a fülét, megáll és mereven nézi az istálló ajtaját.)

AZ ASSZONY: (átszalad az istállóban, a szomszéd után) ne izéjjen ... jaj az Isten álgya meg, ne izéjjen. Gyűn az uram ... oszt ...

A SZOMSZÉD: csak gyűjjen ... ha kedve tartja. Bánia — a kánya.

AZ ASSZONY: eressen el ... ! Ne szorics-cson!

A GAZDA: (hirtelen mozdulattal a csizmaszárához kap. Kiveszi a kisbicskáját és a combjához szorítva tartja készen.)

AZ ASSZONY: a hasába rugok. Ugy belerugok a hasába, hogy szétfakad (nevet.)

A GAZDA: (mint aki érzi, hogy nincs komoly baj, körülnéz tanácstalanul, megakad a szemé a meztelen késén, megrántja a vállát és undorodva elveti magát. Aztán berúgja az ajtót.)

— De az Istenteket!

(Sikítás. Az asszony egy sarokba ugrik. A gazda ráveti a szomszédra magát és az istálló ajtóban maga alá gyömöszi; közben) Az irgalmát...! a kánya!? ... Megdöglesz bűdös a kezem alatt!

A SZOMSZÉD: (rekedten, krárogva, mert a gazda szorosra fogja a bekecsét a torka táján. Aszázér!? (Megint.) Hát kettőér!? ... Hát ...

szemei is düledéznek, de nevetni próbál) Ne tréfájj már te ... Hát te se ismersz már tréfát ... Megveszem a tehened ... Ha ötven pengő ... Ha száz ... ha kétszáz ... Az Isten álgyon meg ne tréfázz ...

A GAZDA: (feleereszti a térde alól, kinyek-kenti, rávág a tarkójára, hogy a sipka kirepül az ajtó elé. Kilöki.) Takaroggy bűdös! Ereggy! Te ... Te ... (bámul maga elé, fáradtan liheg) Nem akarok pokolra jutni érted ... (A szomszéd bukda-csolva, motyogva, hajadon fővel szalad ki az udvarból.)

3. JELENET.

(Váltak.)

A GAZDA: (a nadrágszíjja fogására a haragból jókora adagot befúj a levegőbe, kilép az ajtóból, először észre se veszi az oldalt szűkülő asszonyt. Felrugja a héhelyt. Pipára gyújt. Leül a székre. Ránéz az asszonyra. Krárog.)

— Hány litert adott aza tehén?

AZ ASSZONY: (pityeregve) ötöt.

A GAZDA: (ráordít) este?

AZ ASSZONY: Ne-e-m. Reggel.

A GAZDA: (villogó szemekkel) Aszt kértem, hogy este. Erre felejj, mer megváglak — úgy ... hogy ... Az Istent a' zanyádba.

AZ ASSZONY: (sirva) hatot.

A GAZDA: (maga elé) az tizenegy liter. Nem sok. (Köp) De nem is kevés.

AZ ASSZONY: (kap rajta, csak hogy szólhasson valamit) mer' nemsoká má' bornyas lesz.

A GAZDA: (rettenetes szemeket vet rá, de aztán megint a csizmaorrát nézi) hogy kerűt az a bika ide ebbe a' zistállóba?

AZ ASSZONY: melyik bika?

A GAZDA: hát, az a bizonyos bika.

AZ ASSZONY: melyik istállóba?

A GAZDA: ebbe a bizonyos istállóba. (feláll, pofonra tartja a kezét) Mer ... majd rádmá-szok.

AZ ASSZONY: (könnyeit törli.) Gyűt ... há' csak gyűt ... mint a bika, csak gyűt.

A GAZDA: hijtad?

AZ ASSZONY: (rázza a fejét.)

A GAZDA: jó orra van a' bikának, igaze?

AZ ASSZONY: (nem felel.)

A GAZDA: mondd, mer' széthasítlak.

AZ ASSZONY: jó —

A GAZDA: csak megyen a szag után. Oszt, ahun meleg istállót tanál, az istállóba meg a bekötött tehénkét, hát betér az a szegény bika, persze...

AZ ASSZONY: (védekezni próbál) hát minek, hogy itt hagyott magamra?

A GAZDA: (csendesesen) persze ... Tudod-e még mikor az őszön eccer haza zargattad a Pajtás kutyát. Hogy legyen, aki vigyázzon a házra. Eccer. Csak akkor az eccer. Oszt hat hét múlva vetett is olyan kilenc veres kiskutyát, hogy magam is megbántam, hogy kutyára bíztam a házat.

AZ ASSZONY: de tuggya rágni a szívem (elfordul sirva.)

A GAZDA: (lassan oldja le a nadrágszíjját.) Te is megbánod Pajtás. (Végigvág az asszonyon) ... Hát odadjam-e ötvenér!? ... (Ujra üt.) Hát ...

(Ahogy tempóban kiméri az asszonynak dukáló pörciókat és minden ütésre hátra néz a szíj után, meglátja a földön heverő sipkát. Megáll a veréssel, a keze lefárad, lassan hátrál, s a szemét nem veszi le a sapkáról. Közben beszél.) Nem adom. Mer az én tehenem az mem-meg mem-meg más...

AZ ASSZONY: (fellélekzik, vissza se néz, beszállad a házba.)

A GAZDA: (felköti vissza a szíjját és mindig a sipkát nézi.) Jobb is, ha beméc, jobb is, mermég ha félmérgeskedek, meg is tanálnálak ütni.

4. JELENET.

(A gazda, később a szomszédasszony.)

A GAZDA: (lassan lehajol a sipkéért. Mustrálja. Tetszik. A fejével is billeget hozzá. Aztán hirtelen körülfordul, a kalapját berepíti az istállóba és a fejibe nyomkodja a sipkát. Ravaszul pislog. Nekitámaszkodik az ajtófélfának, füttyörésgget, pipára gyujt, nézi az eget. Amerre a szomszéd elszalladt, arról jön a szomszédasszony. Ünneplőben, ahogy a templomból jött, még az imakönyv is a kezében van. Sovány, de csinos parasztasszony. Mikor meglátja a gazdát, egyszerre nagy figyelemmel kezdi kerülgetni a sarat. Szép lába van. Egy pocséta előtt a cipője orrán sajnálkozva, megáll.) Dicsértessék a Jézus Krisztus.

A GAZDA: (oda nem néz egy világer.)

A SZOMSZÉDASSZONY: Ére is csakolyan a sár.

A GAZDA: (a pipáját nézi.)

A SZOMSZÉDASSZONY: Ére szándékozom a kertek alatt, mer' mondok tán ére nincs sár. A kocsma felle nem szok' sár lenni. A jó emberek e'horgyák a csizsmájuk sarkán. Hogy az úristen álgya is meg ezeket a jó jemibereket.

A GAZDA: (most már félig be is fordul az istállóajtóba.)

A SZOMSZÉDASSZONY: (más hangon próbálkozik.) De ki van csípve jó szomszéd. Tán kend is a templomba vót?

A GAZDA: (egyenlőre csak a foga közt szúrja a szót.) Ott... a'zanyád kínjában!

A SZOMSZÉDASSZONY: (édesen) Látom, mer mondok, mintha a csizsmája belecsókolt vóna — mek-követem — valami szeméttbe. Csepp kis falu oszt mind csupa szemét.

A GAZDA: (szóttlan igazgatja a csizmaszárát. Már felérdeklődik a szóra.)

A SZOMSZÉDASSZONY: Peg' mondok lácik ezen a szép csizmán, hogy szívvel vót kipucolva. Legényes! Kend pucolta?

A GAZDA: (nagyot köp) az asszony. (dühösen.) Mer itt én viselem a csizsmát!

A SZOMSZÉDASSZONY: Ej... ej... mondom. Csak valamibe sántikálhat kend. Ez a szép tiszta, gyönyörű ruha rajta, meg a csipkés, fodros ing... (Mikor a sapkára kerülne a sor, elneveti magát és fenyeget az ujjával.) Ejnye... ejnye... Most már csakugyan kíváncsi vagyok, hogy mit csinál itt kend?

A GAZDA: bornyút várok a tehenbű! Azt őrzöm.

A SZOMSZÉDASSZONY: Jaj, lássa-e mi-

csoda nagy szerencsájök van magoknak. Nekünk három tehenünk is van — oszt ne aggy isten egy bornyúcskát kapni belőlök.

A GAZDA: ha rosz a magja.

A SZOMSZÉDASSZONY: rosz... hogy a rosz nehésség üssön bele. (Közelebb jön az istállóhoz, mintha szimatolna a tehen után.) Én ki nem pucolom ám senki csizsmáját. Ott egye a fene — pucolja maga.

A GAZDA: (felbuzdulva) Em-mán teszi. Mer isz' igen. Vér legyen az asszonyba. Meg csont — a'zistenfáját, érezze az ember, ha megüti. Minek üsse vajba az öklit.

A SZOMSZÉDASSZONY: (a szemibe veti magát, a szeme a sipkán, a feje a férfi vállán)... de az ember az olyan legyen... az ilyen legyen... akinek érezni lehet a kezit... ha öfel... ha ver...

A GAZDA: (átöleli) hogy ropogjon a csontja... ugye?

A SZOMSZÉDASSZONY: ... mint a malom. Az alsó kő az ne mozogion. De a felső, az öröljön... az csókoljon... úgy öröl a jó malom.

(A GAZDA belecsókol, a szomszédasszony öleli, símogatja.)

5. JELENET.

(Voltak, az asszony.)

AZ ASSZONY: (szóttlanul megáll az ajtó előtt.

A GAZDA: (meglátja, lekussad, ki akar bújni, de a szomszédasszony öleli, amíg a gazda oda nem mutat az asszonyra. Az asszony lesütött szemmel áll.)

A SZOMSZÉDASSZONY: (lefejt magát a gazdáról és ahogy leveszi az ölelő karját, szépen óvatosan leemeli a gazda fejéről a sipkát. Nézi mosolyogva, kipirult boldogsággal. Megsimogatja, aztán a kötője alá rejtí és lassan kifelé megy. Mikor kiment.)

AZ ASSZONY: Gyűjjék mán enni. Elhül az étel...

A GAZDA: (előre húzódik az istálló ajtóból.) Gyüvök má' lellem... Gyüvök má'... (Ahogy előnyújtott fejjel jön előre, az asszony előtt megáll, a fejéhez nyúl) — eréggy csak hozd a kalapom.

AZ ASSZONY: (bódogan szalad, felkapja a kalapot, a szívéhez szoritja, aztán szaladva nyújtja az urának.) Ez a kend kalapja...

A GAZDA: (fejébe nyomja, néz bele forrón az asszony szemébe.) Szivessen hoztad?

AZ ASSZONY: (hajlik az ölelő karjába.) — szí-yes-sen...

A GAZDA: (belefal az asszony szájába. Aztán felegyenesedik.)

Hogy verte vóna meg a ragya — aki az asszonyt kitanálta! (Mikor megindulnak.)

AZ ASSZONY: (nagyot sóhajt.) Aki a sipkát kitanálta!

— Függöny. —

Toll és tör.

KIE A TÖBBSÉG, még bizonytalan. A pótválasztásoktól függ. A keresztény nemzeti egyesülés győze vagy az agrár-blokk? Egy-két-három képviselő majd kialakítja az ügyeket. Feszült érdeklődéssel várjuk a döntést. Mert ugyebár, azon mulik minden, kit illet meg a miniszteri székek többsége! Rubinekéket vagy Friedrichéket? A személyi ambíciók kielégítése, a gyors megoldásra váró feladatok között, joggal tart igényt az elsőségre. Mert ez életszükséglet. Sok miniszteri szék, sok életszükséglet. Ne mondja senki, hogy frivol beállításmi ekszpónáljuk a komoly politikai kérdéseket. Nem mi tehetünk róla, hanem a helyzet, mely ilyen frivol képet vetít elénk. A lázas versenybirkózások ideje lejárt. Egyesült keresztény, agrár vagy demokrata nekünk csak egyet jelenthet: nemzeti munkát. A többség legyen a józan belátásé.

A KOLOZSVARI KULTURA, most persze a románokban gyökerezik. Hamar átítatódhat lelki és tudományos műveltséggel. Nem atavisztikus hajlam és rátermettség vezérelte őket a szellemileg diadalmas nemzetek sorába; a műveltség sugárzó csarnokait könnyebben elérték. A botos oláhok véres körme bele ragadt a kolozsvári magyar tudomány-egyetem kemény husába, miután lekoppasztotta róla az idegen tollakat, melyekkel fiatal dicsőségét felékesíteni jónak látja. A kolozsvári egyetem tantermeiben most a „kluzsi” kultúra fog világítani. A jó románok tudniillik elfoglalták az ősi kulturát egy kard-, illetőleg huszonöt botcsapással. Mert a botot a kardnál nagyobb szakértelmmel forgatták. Protektoraik, a nagy nemzetek tanulhatnak tőlük. Megtanulhatják, hogy a kulturát nem belső feszítő erő, a lelki és szellemi fejlődés törvényei hozzák létre, ez tudásos és hosszú és fárasztó folyamat volna. A kultúra nem egyéb, mint élelmesség kérdése. Az szerzi meg a kulturát, aki bottal bírja. Jó, hogy tudjuk. Álmatlan éjszakákon, sárga és poros pergamentek között, legalább nem törjük majd a fejünket, hogyan kell elrabolt erdélyi kulturánkat visszaszerezni.

KIADNI, KIADNI ÖKET, a német hadvezéreket, államférfiakat, nemzeti politikusokat, ennek az ultimátumnak teljesítését nem a francia gentlemanok követelik, hanem Revanche Ő Felsége. Revanche pedig nagy ur. Szigorú és kérlelhetetlen. Elzász-Lotharingiában ringott a bölcsője, a bosszu kovásza táplálta. A viharzó gyűlölség szívét pirosra festette, arcát a köny és a fájdalom kegyetlen maszkká torzította. A méreg belecette magát tagjaiba. Most itt az alkalom, mikor kárörvendő dühét kitombolhatja. Hát él is az alkalommal. Maga köré gyűjti társait, a jövő eshetőségeit latolgató és egyre mérsékeltebb angolokat, a szabadságszerető, nemzeti lelkesedéstől fűtött olaszokat, akik — mitgehangen, mitgefangan — eszük és szívük ellenére csatlakozni kénytelenek. Az ukáz elindul Párisból. Az ukáz Berlinbe ér. Azaz még el sem ér oda, féluton visszafordul. Revanche Ő Felsége megriad, talán tudja, hogy a dicsőség trónja meginoghat alatta, ha a vak harag ingatag

szerkezetére építi. Most még követeli a német hadvezérek kiadatását, de belülről érzi, hogy evvel már is kiadja kezéből minden ütőkártyáját.

JEHLICSKA MONDTA, ha nem ismertük volna amugy is felvidéki testvéreinket, a kaszai tótokat és a beregi ruténeket, Rákóczi hű katonáit, neki elhisszük: inkább az ördöggel, mint a csehekkel! Bár nincs olyan feketére festett ördög, mely felérne velük mesterség vagy inkább mesterség dolgában. Ezt a műipart jól megtanulták. De ez legalább ördög, ezek pedig csak csehek. Félig csehek, félig szlovákok, olyan csehek, hogy a szlovákok rájuk nem ismernek és olyan szlovákok, hogy a csehek sem ismernek magukra. A hű csehek csak annyit látnak, hogy tótul miképen állanak, a tótok azonban biztosan tudják, hogy csehül állanak. A fajszeretet itt csődöt mondott, mert nem volt szeretet. Faji étvágy volt és faji zsákmány. A faji testvériség pedig nem jelentett szlovák szabadságot és szlovák egyenlőséget. A csehek osztrák protektoraiktól tanulták az „Unbedingte Unterwerfung” elméletét. A tótoknak ez nem kell, még akkor sem, ha előléptetik őket szlovákokká. Inkább tót autonómia a magyaroktól, mint szlovák szabadság a csehekétől. Mert az autonómia igaz szabadságot jelent. Miután pedig más szövetséges hatalmat nem találnak érdekeik képviselőit, Jehlicska szerint, egy pokoli hatalommal szövetkeznek, Próba, szerencse! Bár velünk együtt a tótok is tudják, hogy mielőtt ez a szövetség perfektté válna, a fajtestvéreket elviszi az ördög a Felvidékről.

Krónika II.

Glosszák.

— febr. 11.

/ Népszavazást, népszavazást s újra csak népszavazást, — mondotta Apponyi Albert — ez az alapja minden ellenérvünknek, melyell a békefeltételekre válaszolunk, s kijelentette Apponyi előre is, hogy amit így elvesztünk, abba belenyugodunk, enélkül azonban soha egy talpalattnyi földről sem mondunk le. Magyarország a legtisztább önrendelkezési jog alapján áll, s a nemzetiségekkel szemben — mint Bleyer miniszter a minap mondotta — nem a régi politikát kívánja folytatni, hanem egészen új kurzust kezd el: biztosítja számukra a legmesszebbmenő jogokat. Így gondolja ezt Apponyi Albert is, — ő, aki a multaként való felelősség kérdését a jászberényiekhez intézett levelében talán elsőnek vetette fel, mondván: „... soha idáig a dolgok nem fejlődtek volna, ha a multban...” Apponyi ezt a szociális kérdésre vonatkoztatta, de — Bleyer miniszter megállapítása után — vonatkoztatja bizonyára a nemzetiségi kérdésre is. S a felelősség vállalásában nem fogja visszariasztani az sem, hogy a felelősségből épp itt talán nagyobb rész is jut rá. A megmaradó nemzetiségekkel szemben az Apponyi-féle iskola-törvényt nem fogják alkalmazni Kis-Magyarországon, — fájdalom, nem sokat használt Nagy-Magyarországon sem. Bizonyos az is, hogy amily férfias a felelősség-vállalásban, oly őszinte az okulni-akarássban is Apponyi Albert, — az egykori panaszosok azonban sokkal mámorosabbak, sem hogy okosak tudnának lenni. Mert mi az Apponyi iskola-törvénye a Pop Cs. Istvánéhoz képest! Az elemi iskolák ellenőrzéséért az egyetem elkobzásával áll bosszut az a Pop Cs. István, ki csak sirónyöszörgő hangon tudott szívéhez szólni a magyar parlamentben. A jegyző és szolgabíró nem volt eléggé kiméletes a néphez, — most azután ellágyulhatunk e szörnyűségeken, most... mikor a román hadbíróságok nap-nap után ítélik halálra a magyar hazafiakat.

Népszavazást sürget Apponyi, de vajjon lehet-e szikra reményünk rá? A nagyköveti konferencia el van foglalva a német kiadatások dolgával, Párisban — lehetséges ez még? — háborus előkészületekről tárgyalnak: kinek van ideje a magyar ügyekkel törődni? A francia gloire szépítő-szereihez szükséges még a németek végső megalázása, s ez csak fontosabb annál, hogy nekünk közben levágják a kezünket-lábunkat. Népszavazásra nem érnek rá az ántánt urai, hisz szerbnek, romának, csehnek odaigérték mindent már akkor, amikor az önrendelkezési jogot a lehangosabban hirdették.

Nem, népszavazási nem lesz, s — Asquith is hasztalan áhítja — népszövetség sem lesz, mert igazság addig nem lesz, amíg csak győzők és legyőzöttek vannak. Ezt Horthy Miklós mondta, s ő idézte Hugh Richardson kijelentését is, hogy a római birodalom óta ilyen zavar, az egyensúly ilyen felbomlása nem volt. Két ezer éve a kereszténység született meg a chaosból, s az angol tudós reméli, hogy szebb jövő köszönt most is az emberiségre. Magyarország sorsa elválaszthatatlan a világ sorsának fordulásától: új világ születik, s vele születik meg az új Magyarország is. De — jaj — a világ-vajadásnak, a kereszténységnek, Magyarország a mártírja már, addig is.

Pót-választások eredményét soha reményesebb izgalommal nem várták inég, mint mostan, — mintha csak azzal, hogy egy-két mandátummal többje van a Kisgazda-pártnak vagy a Keresztény Egyesülésnek, egyszeriben elmúlna rólunk a rettentő lidérc. Kovács J. István vagy Kovács J. János lesz-e képviselő Csepregen, — mintha csak ettől függne, hogy holnap szépen elindulnak már Árvából a kedves tutajos tótok, hozzák a Vágon a sudaras fenyőket, hogy épüljenek Pesten a házak, a vagonlakók mind hazamehetnek Csikba, Udvarhelyre, Korompán nekünk dolgoznak a kőhők, Petrozsényből a szemet, Resicáról a vasat a magyar gyáraknak szállítják, a pékműhelyek előtt nem kell reménytelenül sort állani az asszonyoknak, mert van buza a Bácskából, Bánátról elég, hűt lehet mindenki mindennap, Nagytétényben ezerszám hevernek a jó kövér hizók, — lesz kenyérünk, friss ruhánk, s nem gyötrelmes töprengésben, de teremő munkában fáradnak el az izmaink, idegeink, s egy kis pihenésre milyen jó lesz fűtött gyorsvónaton felszállni a Tátrába olykor, vagy lerúccanni talán a tenger mellé, a kék Quarnero-ra. Milyen jó lesz . . . holott mindez nem következik be, ha Kovács J. Istvánt választják is meg s nem Kovács J. Jánost, vagy megfordítva, — noha Kovács J. István a Keresztény Egyesülés pártjának, míg Kovács J. János a Kisgazda-pártnak vallja egyedül üdvözítő programját. Fontos azonban mégis, ki győz a pót-

választásokon: ha tudniillik két mandátummal többje lesz a Keresztény Egyesülés pártjának, akkor — miután Friedrich már félig elvérzett, s a tusában Huszár is kimerült — Haller Istvánnak van legtöbb sánza a miniszterelnökségre, — míg, ha véletlenül a Kisgazda-párt győz két mandátummal, amilyen legény, Rubinek vindikálja magának a miniszterelnöki széket. A két mandátum dönti el, ki legyen Magyarország miniszterelnöke, — igaz, csak egyelőre, mert Rubineknek megvan a kilátása, hogy ha most nem is kapja meg a két mandátumot, pár hét vagy hónap múlva kap helyette másikat negyvenet biztosan. A tiszántuli választások döntik el végleg a helyzetet, s hozzák meg fuzió nélkül is Rubineknek a többséget. Fuzió nélkül is... s ebből érthető már az is, miért oly sürgős a fuzió Halleréknek, s viszont miért húzódik tőle annyira Rubinek. A kisgazdák csak becsületes pártszövetséget akarnak, melyből könnyebben lehet idejében kiválni, mint a fuzióból, — s az egyesülés-pártiaknak éppen ezért nem elég a szövetség. Hallerék párthatározattal egyenesen követelik a fuziót, Rubinekék pedig azzal felelnek, hogy jaj annak, aki közülök fuzionálni mer . . . Nagy harc folyik itt, kemény küzdelem . . . Rubinek távol tudja tartani pártját a fuziótól, de ami nem bizonyos, az az, vajjon együtt is tudja-e tartani — még pedig nem is a fuzió-szalogatások miatt. Mert, akikre a szalogatás a legjobban vonatkozik, azok tartanak ki legtovább mellette. Ez éppen a párt dereka, — a jobbszárny és balszárny az, amit Hallerék a legkevésbé tudnak használni. A grófokat azért nem, mert a grófi vagyont kell eligérniök, hogy ne kelljen a püspökiről beszélni, — s az igazi kisgazdákat azért nem, mert azok meg éppen nem tudnak különbséget tenni a grófi és püspöki ezerholdak között. A párt közepe fog legmakacsabban kitartani Rubinek mellett, — egész addig tudniillik, amíg kitart a jobb- és balszárny is, amíg tehát a kormányképességre megvan a biztos kilátás. Ez a rész ragaszkodni fog Rubinek Gyulához, mint ahogy ragaszkodna Haller Istvánhoz, ha történetesen ömellé kerül. Mert a személyi kivételeket leszámítva, annyira csak véletlen, hogy az illetők Rubinek mellé kerültek, hogy . . . véletlen az is, hogy nem azok kerültek mellé, akik most Haller körül vannak. S ebben benne foglaltatik, hogy mindazok a fordulatok, melyek Rubinek pártját érhetik, érhetik éppugy a Hallerét is, — sőt ezt még több eshetőséggel, mert ennél hiányzik a tiszántuli reménység varázsereje is. Rubinek nyugodtan kijelentheti, hogy a fuziót ő úgy értelmezi, hogy — öhozzá jöjjenek át a Haller pártjából. Amit a maga idejében az illetők bizonyára meg is fognak tenni. Különböznem nem volna oly sürgős és türelmetlen most a támadás.

Háraszti-Zoltán.

Uránia!

„Ő volt az angyali eszme, mely a földi lomhaság fölött lebeg.“

(C. Flammarion.)

Hiába sírsz, ha földi fájás éget,
A könny a búra új bánatot terem;
Kulcsolt kezekkel cseppnyi vígasz végett
Hiába rogyasz le Krisztus árca mellett, —
Örök-imáktól annak is betellett:
Ember vagy s az ember szenvedést jelent!

S ha ér is tán a vígság préda csókja,
A boldogságnak súlya itt az ára...
Ki fut utána, azt a sorsa óvja,
Fölsebzett fővel önsírába fordul
S a halál-kapu nótásan csikordul,
Mert vér-olajtól sikosul a zára.

S hiába öntöd szíved szent misékbe,
Majd átkot vész rá szörnyű-éktelent...
De eredj s merülj a síri semmiségbe,
Mikor betelt a lég ezer varázsszal —
S a lélek szárnyán halk, zenés csapással
Csak járd és járd a szürke végtelent!

Itt csókot ad az ég az égő sebre,
A csönd symphoniát a zsibbadt fülnek, —
S a kedved magasztosítja édesebbre
Az éther, mely mint zsongó hárfa rezdül
S a messzi, kék köd-függönyön keresztül
Ezüst szemek felhő-pillákon ülnek!

Párakon lengő szivárvány-hídon
Ismert árnyai futnak itt Geának...
Suhannak fényes, szárnyas, égi-hintón,
Boldog mosollyal vígan jönnek-mennek:
Örök nászpárja mind az egyetemnek...
Spéró épp most hint rózsát Ikleának!

Odébb bolygókból véghetetlen gléda!
Csapódsz föléjük... rohansz... rohansz... szédülsz...
Pleiádok tűnnek s távol Androméda
Gammáját falja el a légi-tenger!...
... Most látod csak mily parányi vagy Ember —
Mikor eszmélve önmagadra rémülsz!

Oh! Uránia: — Kozmosz istennője,
Kit Pradier oly rideg pózba vésett —
Oh! földi-kínok áldott jótevője:
Engedd, hogy néha hideg, márvány-ajkad
Meleg csókjával köszöntsem a hajnalt —
S így örök-lét lesz az örök-enyészeti!

Boross Elemér.

A szent krokodil.

Irta: NAGY LAJOS.

Nem-mat-Ra, a fáraó, dolgozó szobájában államügyekkel foglalkozott. Faasztal mellett, magasztámlájú székekben ült, szemben vele Moi-en-Amon, Amon istenség főpapja és Tági, a babyloniai nyelvet és ékirást legjobban ismerő pap; az asztal mellett két állami írnok állt, kezükben egymásra rakott vékony agyagtégla lapokat tartva. Ilyen téglalapok heverték az asztalon is, a papok és a fáraó előtt,

tele karcolva a babyloniai ékirás jeleivel. Ázsiai meghódított, vagy szövetséges országokból érkeztek ezek a téglalapok, levelei a szövetséges és hűbéres királyoknak, valamint az egyiptomi helytartóknak és csapatvezéreknek.

A fáraó felemelt az asztalról egy téglalapot s barátságos indulattal nézegette; az első szót, az ő egyik nevét, már el is tudta olvasni. Épen az előbb fordították le neki a levelet:

„Nimmuriának, a királynak, az én uramnak, istennek, napomnak, az ég napjának, Jitia, Aszkalon kormányzója, a te szolgád, lábad pora, lovaidd szolgája. A királynak, az én uramnak lába elé borulok hétszer és újra hétszer“... Azután következik a jelentés; a fáraónak nem fontos a levél, félre teszi, az írnokok rögtön el is helyezik egy nagy ládába, a diplomáciai levéltárba.

Egy másik agyagtáblán Mitáni nevű ország hűbéres királya pénzt kér. Ez már úgy szólítja meg a nagy fáraót, hogy: „Nimmuriának, a nagy királynak, testvéremnek, aki engem szeret s akit én szeretek“... És gyorsan rátér a tárgyra, keresetlen szavakkal kér pénzt, azaz aranyat: „küldj nekem sok aranyat, hisz országodban annyi az arany, mint a homok“.

A fáraó nevet. Nevet, mert jól érzi magát, meg mert csakugyan sok az aranya. De a gazdag emberek ösztönszerű mentegetőzésével megjegyzi:

— Abban igaza van a királynak, hogy országomban igen sok a homok!

A papok kötelességükre nevetnek, a két írnok azonban keszes marad, a fáraó előtt nem is voltak képesek nevetni.

— Küldjetek neki egy kevés aranyat, — rendelkezik a fáraó, — de írjátok meg neki, hogy bőséges ajándékat viszont elvárom.

Tági vörös tintával papyrusz-lapra jegyez.

— Arany! — tűnődik a fáraó. Mindig több és több kell belőle s az adók nehezen folynak be. Ezek az ázsiai gazemberek nem szívesen fizetnek. És ha az egyik nagy nehezen rá szánja magát, hogy küld valamin, olajat, vagy rezet, a másik megtámadja a követőt és kirabolja. Magunknak kell mindent előteremtünk.

Amon főpapja kész a jó tanáccsal:

— Meg kell támadnunk Nubiát és még egy részt le kell belőle hasítanunk. Különben a habirik törzsét is le kell igaznunk.

— A habirikat? De miért? — kérdezte a fáraó megütődve. — Hisz most békén vannak. Őt esztendője már, hogy nem mozgolódnak!

— Azért, nagy fáraó, hogy később se mozgolódjanak!

— Megtámadni! — viaskodik a fáraó. — Ehhez valami ok kell!

— Az ok megvan, éppen most neveztem meg. Csupán ürügy kell!

— És hol vesszük az ürügyet?

A főpap mosolyog és fölényesen legyint a kezével. Azután rámutat az írnokokra. A fáraó int az írnokoknak, azok kimennek. A főpap halkán, mélyre leeresztett hangon beszél:

— Ha megölik egy szent állatunkat, például megölnék egy krokodilt, már megvan az ürügy. Népünk, katonáink nemes haraggal törnek a gonosz habirikra s akár valamennyit kiirtják.

— És ha nem ölnék meg egy krokodilt? — ve-

tette fel az újabb kérdést a fáraó, emelt fővel, felhuzott szemöldökkel, nevetésre készen nézve a főpap szeme közé.

— Majd megölünk mi egyet.

A fáraó meghökkent:

— De hisz' a krokodil szent állat! Mi nem ölhetünk meg krokodilt!

A főpap szemében a bosszúság tüze villant meg. De arcát hirtelen nyájasra idomította és sutogva mondta:

— A népnek nem kell, nem is szabad róla tudni.

A fáraó hallgatott. Ujra a kezébe vett egy agyagtáblát s azt nézegette, mintha, a rávészt írást próbálná böngészni. És jó ideig nem emelte fel a tekintetét, hogy ne kelljen a főpapra néznie, aki iránt e percekben heves utálatot érzett.

Egyszerre csengő gyerekkiáltás hangzott:

— Apa! Apa!

Egy vékony fiucska tört be a szobába, kissé hosszú nyaku, hegyes orru, különben csinos, fődetlen fővel, meztelen lábszárakkal, kis katonának öltözötten, ami azonban alig jelentett többet, mint hogy a kezében egy játék dárdát tartott.

A fáraó mosolyogva tárta ki feléje a karjait, de a gyermek megállt, az arca ijedt volt és lihegve beszélt:

— Jöjj apa! Gyorsan jöjj, mert anyám sir. Tlameniit megette a krokodil.

A fáraó összecsapta a kezét és Osiris nevét kiáltotta. Egy háremőr jelent meg az ajtóban s kezét a mellén keresztbe téve hétszer meghajította magát. Láthatóan sietett a hajlongással, a fáraó mégis már egy agyagtáblához kapott s majd hogy hozzá nem vágta. De mégis szótlanul várt, mert úgy érezte ő is, hogy a szertartásnak meg kell történnie. Azután a háremőr a fáraó engedelmet adó intésére beszélni kezdett s dadogva, félelemtől fojtott hangon elmondta, hogy a magasságos urat főfelesége, Teje asszony kéri. Mert nagy szerencsétlenség történt, Tlameniit, az asszony hugát, aki két rabszolga és két rabnő kíséretében a folyóhoz ment fürdeni, fürdés közben megette egy krokodil.

A fáraó indulatos szavakban tört ki és most már több istenséget emlegetett. A főpap fölállt és rászólt a fáraóra. Erős hangon, szertartásosan beszélt:

— Uram, nyugodj meg és tiszteld az isteneket! A krokodil szent állat, a krokodil isten! Boldog az, akit a krokodil föl-fal, mert azt egy istenség veszi magához s ő maga is isten lesz. Tlameni szerencsésen járt, adjunk hálát az isteneknek.

A fáraó hallgatott, de szörnyű dühvel nézett a főpap szemébe, még a keze is ökölbe szorult. A főpap most egészen kiegyenesedett, fejét hátraszegte, arcáról és szeméből göggel vegyülten valami csodálatos szemtelenség áradt és száraz, erős hangon, tagolva és elnyújtva megismételte:

— A krokodil szent állat! Boldog az, akit a kro-ko-dil föl-fal. Tla-meni bol-dog!

A fiucska tátott szájjal irtózáttal bámulta a főpapot, annak mozgó-rezgő fekete kecskeszakállát. És mintha féltene tőle az apját, megfogta a kezét és húzta, hogy menjenek már.

A fáraó szájaszélén gunyos, keserű rángás ismétlődött néhányszor, azután szó nélkül lassan elindult. Tági, az ékinást tudó pap, szinte ijedt meg-

botránkozással vetette tekintetét a főpapra és azt dadogta:

— És a szolgák?

A főpap élénk sietéssel szólt a fáraó után:

— Uram, meg ne feledkezz a szolgákról!

A fáraó kérdező, szinte kíváncsi ábrázattal fordult vissza:

— Uram, a vigyázatlan rabszolgákat meg kell büntetni.

Tági hozzátette:

— Szigorúan meg kell büntetni.

A fáraó kelletlenül legyintett:

— A parancsnok majd megkorbácsoltatja őket.

— A korbácsolás csekély büntetés lenne. Meg kell őket öletned. Nagy bűnért nagy büntetés jár.

A fáraó keserű gunnyal jegyezte meg:

— De hisz' Tlameni most boldog!

És elsietett a kisfiával, akinek szaladnia kellett az apja hosszú léptei mellett. A papok magukra maradván is hosszan hajlongtak utána.

A női lakosztályon, piros selyemmel bevont kereveten fetrengve és vigasztalanul sírt Teje, a fáraó főfelesége. A fiucska oda futott hozzá és simogatni kezdte leomló, szétzilált haját, majd felnézett hatalmas apjára, biztatón és reményteljesen.

A fáraó megállt a kerevet mellett s néhány percig megindultan és zavartan bámulta a feleségét, majd megérintette a vállát, többször a nevére szelítette és erős, száraz hangon, szertartásosan, csaknem pontosan úgy, ahogy kevéssel azelőtt a főpaptól hallotta, így beszélt:

— Ne sirj, szívem! A kro-ko-dil szent állat! Boldog az, akit a kro-ko-dil föl-fal. Tlameni most boldog!

Az asszony egyszerre elhallgatott. De arcát a párnába furva mozdulatlan maradt. A fáraó megismételte:

— A krokodil szent állat! Boldog az, akit a kro-ko-dil föl-fal. Moi-en-Ámon mondja ezt, Ámon isten főpapja.

Az asszony nem mozdult, nem szólt, csak egyet nyögött. A fiucska kinos csodálkozással meredt az apjára. Valami furcsa, érthetetlen csalódás lepte meg az esztét és csavargatta kisded szívét, annyira, hogy a lélekzete is elállt. A fáraó tehetetlenül bámult szerteszét és újra csak elkezdte:

— A kro-ko-dil szent állat! Boldog az...

Ekkor hirtelen, ingerülten, de csak úgy a párnából fölsziszegve, mégis kissé rikácsolva is, megszólalt Teje asszony, a fáraó főfelesége:

— Ja-aj, hagyja abba már ezt a marhaságot! Ha olyan nagyon boldog az, akit az a ronda krokodil föl-fal, hát akkor miért nem megy az a sok szakállas szörnyeteg, mind neki a Nilusnak, hogy föl-falassa magát a krokodillal, mi?

És feleletet nem várva újra elkezdett rettentően sirni.

Valódi egyiptomi

a legrosszabb
dohányt is fi-
nommá és il-
latossá vára-
zolja!

KAPHATÓ

DOHÁNYPÁC ÉS
DOHÁNYSZAPORÍTÓ

Pesten: »CYLLA« DROGERIA, IV., Eskü-ut 5. sz.
Budán: »HONVÉD« DROGERIA, I., Attila-körút 2.

Két vers.

Téli alkony.

Halkan száll a téli alkony,
Szőghajamra hull a dér.
Szívem már a túlsó parton...
Csöndes vágyam hova ér?

Rámhajolnak halott árnyak,
Rámtűznek halk csillagok.
Élet! Álom! Égi szárnyak
Fényuszálya nem ragyog.

Halkan száll a téli alkony.
Agyam vetve, jó a vég;
Szememre — még nyitva tartom —
Csókolj álmot, feleség!

Régi könyvem.

Az ódon lapokból kicsendül
Egy álmos dal a régi szerelemről.
Ma nem vagyok más: kihült vágyak őse
És csöndes tüzek alvó hegedőse.

A dal nem gyújt, a csók nem éget.
Ne olvassátok e halott meséket!
Árnyak, zenék már elfakultak holtan,
S egy ige ég a bús betűk közt: Voltam!

Vidor Marcel.

Saison.

A mi messzi életünk —

— febr. 11.

Tegnap ellátogattam egy ismerősömhöz, hogy néhány szót váltsak vele oly dolgokról — így szokásos ez ma ez emberek közt, — amelyek egyikünket se érdekelték. Beléptem a szobájába s megvallom, az első pillanatban különösnek tetsző látványnak lettem akaratlan tanuja. Két barátom ült a homályos, csöndes szobában egymásnak háttal fordulva, körülbelül hat lépésnyi távolságban. Mindegyik előtt kis asztalka állt, sárga háromlábú asztalka könnyű puhafából, az asztalkán negyedívnyi papirost, a kezükben ceruzát láttam. Valami különös jelenség szemléletében mélyen el voltak merülve, mert megjelenésemet nem méltatták figyelmükre. Ekkor megszólaltam, jelezni akarva ottlétem s ők kényszeredetten, zavartan felsemelkedtek az asztal mellől. Lassanként megtudtam, mivel foglalkozott ez a két, általam nagyrabecsült férfi. Arról volt szó köztük, hogy bizonyos adott jelre rajzolni kezdenek; az egyik, nevezzük őt nagy Á-nak, a papiros fölé hajol s valamely tárgyat, vagy geometriai alakot, vagy betűt vet papirosra; ugyanekkor a másik is, nevezzük őt nagy Bé-nek, kezébe veszi a ceruzát s mialatt Á teljes szuggesztív erővel sugallni igyekszik Bé-nek az ő rajzát, Bé minden transzos figyelmével felfogja ezt a sugallatot s meg rögzíti a papirosra. Barátaim azt állítják, hogy tíz

eset közül legalább hétben elvben, elképzelésben, tendenciában, sőt gyakran kivitelben is teljesen hasonló, teljesen megegyező rajzot készítenek. Ugy kell ezt érteni, hogy például nagy Á kezét rajzol: Bé akkor lerajzol egy kört, melyből őt ág nyúlik ki... E kísérletek kivitelére több pontos és alapos könyv nyújt útbaigazítást s ezeket a könyveket ma már igen széles körben jól ismerik Pesten; egy angol nyelvű kétkötetes munkát meg is mutattak nekem. Bizonyos megnyugvással, a megkönnyebbülésnek, a szabadságnak valami ritka, derengő érzésével hagytam magukra barátaimat s az ilyen kísérletekről talán meg is felejtkezve, engemet különösen ez az érzésem kezdett el érdekelní. Mi ez a hirtelen megnyugvás, honnét egyszerre a szabadságnak ez a szellős, széles, vidám lendülete?

Ezen az estén betévedtem egy grafológusnak a felolvasására. A dobogón, a szelid fényű lámpa mögött közepmagas termetű, széles vállú, izmos, csontos német úr, pápaszeme vaskos orra támaszkodik. Arról beszél, hogy kézírásból következtetni tud a jellemre, gondolatokra, szándékokra, elkövetett, elgondolt és szándékolt cselekedetekre, s azt mondják róla, hogy megérzi a delta-sugarakat. Ezek állítólag, olyan sugarak, amelyek igen lassú mozgásuak és hosszú hullámuak s amelyeket minden emberi test, vagy lélek, kibocsájt magából. Azt állítják, hogy sokan, többen is meg érzik és felfogják ezeket a sugarakat s csak azok a különös képességek, akik később is, a testek eltávoztása után is tudomást bírnak venni ezekről a hátrahagyott gyenge rezgésekről. Én nem tudom, hogy áll ez a kérdés; bizonyítékait minden oldalról, minden részletében megvilágított tényeket nem ismerem; de két könnyen észrevehető jelenséget megállapíthattam. Egyik az, hogy sokan, megokolatlanul, egyszerűen elhiszik, s vannak; akik örömmel elhiszik ezeket a jelenségeket; a másik az, hogy nekem, magamnak is jólesett biznom ez állítások igazában. Miért?

Tanulóéveinket a bizakodó és fölényes természettudományok korában töltöttük el. A világ, mi magunk, az egész mindenség, azt mondtuk, bizonyos anyagból áll s ezt az anyagot eszünkkel megismerhetjük akkor, ha a mi meghatározott s biztosnak vett módszerünkkel elemeire bontjuk és részletei szerint osztályozzuk. Van, mondtuk, hetvennyolc elem, amelyekben az anyag jelentkezik, ezeket az elemeket kell összeraknunk, kombinálnunk, variálnunk s megkapjuk mindazt, amit világnak, életnek nevezünk. Lélek: téves értelmezés, Isten: fölöslegessé vált ismeretelméleti segédeszköz, tulvilág, testetlen élet: babonás előítélet, — így beszélünk s igen szilárdaknak és tudományosaknak képzeltük magunkat. Mindez körülbelül 1910-ig, vagy még addig se tartott. Ez a XIX. századnak, a korai XX-ik századnak volt a hite önmagában, bizalma a jövőben, a munkában, a kultúrájában. Büszkévé tették az embereket az elért eredmények, a tudományos és technikai élet kiépü-

lése s mert minden eredményt az észnek köszönhettek, minden jogot és halalmat megadtak az észnek. Ha a XVIII. század az értelem százada, ez az elmúlt két-három évtized a szenvedélyes, a döllyfős, az elvakult ész korszaka volt. S nagyjában észre se vették, hogy a mélyben már új korszak, új, illetve nagyon régi, egészen örök gondolatok csirái fesledeknek. A gondolkodók és művészek lelke érzékeny szeizmográf, — ami 1914-től kezdve történt, annak jelzése az ő elméleteikben és alkotásaikban már megtalálható. A természettudományok legszigorúbb és legdogmatikusabb termeiben kélekedni kezdtek az elemek elméleteiben; az atomokat kisebb részekre bontották s az így nyert elektronekat egy általános elvre igyekeztek visszavezetni; eljutottak valamely ősi, emberi fogalmak szerint örök, mindent alkotó, mindent kitevő erőhöz: mindegy, hogy hogy hívjuk, — Istennek is szólíthatod. A gondolkodás körben forog és a középpontban Isten áll. A halhatatlan.

Bizonyára nem véletlen, hogy ennek az isteni elvnek a közeli feláradása a legborzalmasabb szenvedések és megpróbáltatások idejére esik. Háború, forradalmak, az egész világ gazdasági és erkölcsi vajúdása, a felcsigázott munka, a rebbanó szenvedések, népek népek ellen, fajok fajok ellen, emberek emberek ellen, az ember önmaga ellen... a fájdalomnak, a szenvedésnek, az örömtelenségnek, a megalkuvásnak, a lemondásnak, a félelemnek, dühnek, elkeseredésnek, az állandó kínzó izgalomnak e szakadatlan éveiből elvágódunk innen. Máshova. Valahova messze. Egy más világba, ahol élhetünk is. S mert mi magunk nem tudunk, nem merünk s talán nem is akarunk elmenni, ide hívjuk, ide sirjuk, ide sóhajtok, ide álmodjuk azt a — mást, azt a megfoghatatlant, azt a messzeséget, jobbik, szerencsésebb, boldogabb magunkat. Hisz ez van tőlünk a legmesszebb: mi magunk. Ki hasonlít önmagához? Melyik férfi érzi arcában, testi megjelenésében kifejezve magát? Nem hasonlítunk magunkhoz. Ki éli ma e földön a saját életét? Mi magunk, a mi igaz életünk van a legmesszebb tőlünk.

Meg akarjuk keresni magunkat: ebben vajúdik a világ.

A jósnők, az álomlátók, a telepatikusok, a spiritiszták, a teozófusok, a misztikusok kerültek előtérbe ezekben az átmeneti esztendőkből, talán évtizedekben. Egy számadat mindent megmond. Nálunk is, de különösen külföldön kétféle könyv a legkelendőbb: a szociális, a gazdasági kérdésekkel, helyzetekkel, átalakulásokkal foglalkozó s a rejtelmes, misztikus, transcendentális témákat feszegető, leíró regény, vers és tudományos mű. A misztikum ma már nem az elefántcsonttoronyok arisztokratikus költészete, hanem a tömegek életsüksége, épp úgy, mint a kiválóbb egyének hajlandósága. S itt találkozunk össze a mai ember két nagy problémája: a gazdasági és a lelki átalakulás vulkánikus kérdése. A leggyakoribb téma: az ember kettős élete. Egy drámában a rendőrfőnök

éjjel jasszruhába bujkál s bünteteket követ el: egy fantasztikus regényben a nemes ifju szép és hagyományos tiszta élete mellett párhuzamosan piszkos, lebujos, züllött, gyilkos hajlandóságú életet folytat; egy realista regényben teljesen elszakadt egymástól egy kiváló fiatalember valóságos és gondolati élete és sorsa maradék nélkül felszívódik a gondolatok tiszta rendszerébe. Ez a mi kettős életünk, a mindnyájunk kettős élete. A valóságos: szenvedéses, megalkodó, kiszolgáltatott, s ennyes, gyilkos, barbár életünk, s a másik: a szép, tiszta, önmagunkhoz s a mindenséghez méltó, hívó, szent, igaz élet, amelyre el vagyunk hivatva, amelyhez mindnyájan szeretnénk, mindnyájan akarunk eljutni s amelynek elérésében multunk s mi magunk megakadályozzuk magunkat s egymást mindnyájunkat. Sárban fetrengünk s a mi messzi életünkről álmodunk.

A mi messzi életünket keressük.

Földi Mihály.

INNEN-ÖNNAN.

Bandholtz tábornok. A béke delegáció vonatán utazott el tőlünk a tábornok, a budapesti amerikai misszió vezetője, aki ha csak pár hónapig élt itt közöttünk, ez alatt a rövid idő alatt is rászolgált arra, hogy róla még sokáig a legnagyobb szeretettel és hálával beszéljünk. Amerikait csak a hazájában lehet igazán megérteni és megismerni — ezt szoktuk mondogatni — s elgondoljuk a zajos New-Yorkot, a házak között szaladó vonatjaival, a földből is kibugygyanó villamosságával, embereivel, akik általában gazdagok és boldogok és akkor se-hogy sem tudjuk megérteni, mit szeretett meg rajtuk: lerongyolódott, kifosztott szegény magyarokon. S eljött színházainkba, megnézte kiállításainkat, hangversenyeinket, figyelemmel kísérte társadalmunk minden akcióját, gondosan ügyelt a Nemzeti Múzeum kincseire, amolyanokra a románok sokszor reménykedve gondoltak, aztán elment, csendesesen, hogy csak annyi legyen róla a feljegyezni való: ember.

* * *

* * *

Ulain — a román, a szocialista. Már írónak és megjelennek a levelek, hogy „keresztényellenes“, „radikális“, Déván ő rendezte a vörös május elsejét s hogy antimilitarista is mert lenni s végül bizonyára kiállítják róla a bizonyítványt, hogy

zsidó. Hogy egész tisztában legyünk az intencióval, a levelek a „Virradat”-ban jelentek meg s természetesen ehhez azután azt is hozzátehetjük, hogy komolyan vesszük a „Virradat” minden szavát. Hát tisztelet és becsület ennek a derék déli lapnak, talán mégsem arról van most szó, hogy komolyan vegyük minden szavát. Ez — végre — nem fontos és magunkban gondolhatunk egymásról, amit akarunk, külfel és, ha másképp nem megy, de nem jó lenne legalább szimulálni azt, hogy az egymás jóhiszeműségében a keresztény sajtó nem kételkedik; vagy, hogy ezt egy kicsit nagyképien fejezzük ki: az amugy is csak látszat és személyes érdekekkel nem törődik. Hát szóval nem az a fontos, hogy Ulain komolyan veszi e vádjait vagy nem; betudja-e bizonyítani vagy nem; az a fontos, hogy a „Virradat” komolyan veszi-e... és erre nézve bajosan kaphat más bizonyítványt, ha csak a „Virradat”-tól nem, ahol mindjárt ráüthetik a hamis pecsétet: román, szocialista s más egyebeket is, csak hogy az a bökkenő, hogy most nem erről beszélünk. Most már csak fejekről van szó. Nem a fejekről, amelyek a rettentő kaoszban is fájnak, hanem arról, amely ennek dacára is a helyén maradt. A selyemzsinórt el fogják küldeni s bizonyos hogy a címzett el is fogadja, végre is nem azért csinált Ulain zavart, hogy abból annyi sok vezércikk után ne halásszon ki magának egy valamirevaló fejet. Csak hogy a fej fenn van, a nyakon, kemény, duzzadt, fenegyerek nyakon, nem egyhamar fog onnan lekerülni. S Ulain egyedül maradt — románnak, szocialistának s örvendjen, ha nem internálják — esetleg Hajmás-kérre.

Clemenceau, a rettenthetetlen. Az angol kormány hiába figyelmeztette Clemenceaut, hogy álljon el Egyiptomba tervezett utazásától, mert a nacionalisták merényletet terveznek ellene. Clemenceau nem tágitott. Még csak nem is hederített a jóalkaratu figyelmeztetésre, minek? Köszönjék meg az angolok, hogy sértésnek nem vette. Egy rettenthetetlen harcosról, még ha a tigrisbőr Deschanel rugása át is lyukasztotta és az évek mulása el is koptatta, nem illik feltételezni, hogy fél. Clemenceau nem fél. És most, hogy fél, mert egy ilyen figyelmeztetés mégis kicsiklandozza a bőr alól a rejtett emberi gyászvágyot, csakazértis elmegy Egyiptomba. Hogyne menne? Már készülődik is, már ott is van, már nincs is ott. Magunk se tudjuk hol van? De Egyiptomban lesz, bizonyos. Mi is oda kívántuk valahova, Egyiptomba, vagy lejjebb is, a legforróbb dantei égtájak felé, sajnos, akkor még meg nem érkezett az angol figyelmeztetés. Most, most, maradhatna miattunk akár Párisban is.

MŰVÉSZET.

Szinyei-Merse Pál.

A jernyei hír szomorú gyászba döntötte a magyar festőművészetet. Meghalt Szinyei-Merse Pál, a legjelentősebb magyar piktor, akinek értéke új fázist jelentett a közízlésben, amely bizonyos tekintetben forradalmat vélt találni abban, hogy egy magyar ur, egy politikus, aki Szilágyi Dezső kisszámu baráti köréhez tartozott, félreállt s kezébe vette az ecsetet, hogy egyéniséget sok bensőséges hangulatu, friss tónusu, megilletődést elővarázsoló, érzelmi mélységű képekben koncentrálja.

A magyar pikturában Szinyei-Merse Pál 1873-i felépésétől számítják az impressionismust, épenugy, mint a franciák Manet-től, aki Goya egyenes követőjeként a mindent besugárzó nap hatásának célját, a tárgyaknak a légkör és fény változásai szerinti megjelenését hirdette új igazságként. Akkor Szinyeit kortársai sem becsülték meg, nem tudták neki megbocsájtani, hogy úgy fest, ahogy lát, egészségesen, erőteljesen, szélesen s hogy abban a tiszta, gondos, kissé büszke festésben volt valami borongós líra, amit ma már messziről észreveszünk, közletről pedig természetes egyszerűségének, nemesen közvetlenségének találunk. Nem becsülték és nem szerették, mert nyílt, friss színeivel szabadon, elfogulatlanul, ujonnan látott meg mindent és amidőn a művészet lényegét kutatta, tulajdonképpen visszatért a piktura igaz ősforrásához, annak legprimitívebb, egyben legszabadabb alakjához: a természethez, hogy annak lényegében és mélységeiben fejlessze a magyar művészetet. Az ősforma, amelyből művészete eredt: a természet. A művészet minden formája ebből a forrásból fakadt, ebből indult ki az emberi szellem s ugyanez a véggél, amely felé tör. Ebből a fejlődésből Szinyei-Merse Pál eleinte igen tág körben szemlélte a piktura lényegét, majd saját bensejének végtelensége s végtelen gazdagsága felébresztik benne a nagy természet jelenségei közül a napnak mindent betöltő világosságát, a levegő s az ég mélységét s ezek azok, amelyek mindenekfölött megnagadják lelkét, felébresztik fantáziáját. De ez a természettől való megilletődés, ez az érzelmi mélység a modern színek és fények lírája nélkül elképzelhetetlen. Manet után, Monet, majd Pissarro tágabb körben mozogva, gourmandos választékosággal fokozzák a kolorista hatásokat. Seuraték a pointillage-al igyekeznek a színhatást fokozni, a hollandusoknál pedig Mesdag és Israëls pehelyszerű, könnyű párával telt színeikkel próbálják az ég valeurjét, a képek mindig legüresebb és legmegfoghatatlanabb részét, a légkört fénnel telíteni. A svédeknl a természet drámai páthosza. Segantininél a havasok ragyogása s a németeknl Bartels tengeri képei fejezik ki ezt a tökéletességre törekvő pikturát, amely a líra hangulataival, a kompozíció megoldásával az árnyék és a fény hatásait fejezi ki. Szinyei-Merse Pál mindezt könnyen megoldotta, az európai pikturában a természetfestésben adott lehetőségekbe bevilágított s amit Barbizon, jelentett Rousseau-nak, vagy a Wienerwald Waldmüllernek, ugyanazt jelentette Szinyeinek: Jernye. Jernyére, a gyönyörű parkra tavasz felé tiszta kékséggel hajolt az égholt, a harmatos mezők zöldje és ragyogása, a virágbaborult fák vidámsága mind a tavaszt ünnepele. S ebben a környezetben, a magyar atmoszférán átszűrődött napfényben bontakozott ki Szinyei-Merse finom művészete, a magyar plein-air piktura diadala. Jernye enyhe, szindús, levegős tónusa

AZ ELŐKELŐ VILÁG ATELIERJE.

KISHÁZY ÉS DEMETER
BUDAPEST, IV. EGYETEM-TÉR 5. SZÁM.

megragadta lírikus képzeletét és önállóan kísérelte meg azt, amit Maneték Párisban: a szabad világitású színezést. Még erősebben bontakozik ki benne ez a nagyszerű színérzék, amidőn majdnem huszesztendősz kényyszerű pihenés után festett képeim újra a fénnel küzd, a fehér és lila színekkel, de csakhamar ura lesz technikának, színskálának, formavilágának s folytatja a szabad világitású festést, amely az ő révén általános lesz a magyar pikturában. És megharcolta a maga harcát. Ujabb képei újabb eredményeket és újabb elismeréseket jelentettek s második tavaszának csodás bimbói gyönyörű virágokká nyíltak, mert virágokat fakasztott belőlük az a mély természet kultusz, amely alkotó munkáját mindenkor vezette s amely épen azért, mert egyszerű, természetes, tudatos volt, nem maradhatott eredmény nélkül.

A modern magyar piktura leghatalmasabb képviselőjét bucsuztatjuk Szinyei-Merse Pálban, akkor, amidőn a művészetben elkecseregelt egyhanguság dűl. A művészek föllényesen lenéznek az új művészeti stilushoz ragaszkodókat, a tömeg szíveszakadtáig követi a sablónokat s a jövő pikturájának kialakulásáról senki sem beszél. A magyar művészetet a közelmúltban két név reprezentálta dicsőséggel a külföldön: Szinyei-Merse Pál és Lechner Ödön. Az utóbbi már régebben elköltözött, az első néhány nappal lezöldt temették. Az ő nagy emlékükből nyilvánul meg egyedül az új magyar művészet s ezt az erőt megismertetni, ennek a művészetnek az útját megnyitni s ebből a művészetből termő, nagy művészeti kultúrát teremteni: ez a magyar művészet igazi célja és igazi hivatása. „Megismeritek az igazságot és az igazság szabaddá teszi benneteket,” tehát csak a megismert igazság az, ami a művészetet a fömegülés korlátjaitól felszabadítja. Amit Szinyei-Merse Pál adott az ő vonalaival, színeivel, velleurjével és hatásaival, az kétségek nélkül európai művészet. Képzeljünk most el az utóbbi s az elkövetkező évek borzalmai között egy kiváltságos helyet, valami eszményien csendes, magános rejtékhelyet, ahol elcsittulnak a szenvedélyek, lehiggadnak a nyugtalanságok, ahol átszellemül minden rútság s új érzelmek születnek, ahol, mint a lilium, kihajt az igaz megértés abból, ami szép és ami művészet.

Szinyei-Merse Pált bucsuztatjuk s amikor az ő művészetéhez és önmagunkhoz méltóan akarunk beszélni, sajátos lágy kifejezéseket kellene adnunk szavainknak. Csak így lehetne őt elkülöníteni a másoktól, a ma festészetétől, amellyel kapcsolatban annyi mindenféle értelmezést adnak művészetének. Bajos a hozzá méltó kifejezést megtalálni s fogalmat adni mély nyugalomáról, mindig friss egyensúlyozottságairól s arról a nagy veszteségről, ami az európai pikturát érte.

Kázmér Ernő.

Tölgyessy Artur. A festői naturalizmus szelleme, a plein air folyamánakképp bekapcsolódva az okos, nyugodt és új

francia tájképfestés akarásaiba — ez volt a harminc éven át oly jól ismert és egyre több, megállapodottabb technikai tudást rekvelláló Tölgyessy Arturnak a karaktere, aki a napokban oly tragikus halállal vett búcsút a magyar pikturától. A művész képei sohasem keltettek nyugtalanító, vagy izgató hatást, de dokumentumai voltak annak a pompás, mesteri intimitású hangulatifestésnek, amely a pleinairt már-már kiszorítva, a clainobscure dominálásával a lírai festés mélységeit ajándékozták pikturánknak. A jóízű közönség érzésvilágához, nyugalmas révű izléséhez Tölgyessy Artúr lírai manifesztációja vásznai nagyon közel állottak s mélytűzű tájai hosszú időközön át sajátos kimagaslottak a Műcsarnok kis fantáziájú, félig langyos modernségű tájképei közül. A verőfényes és a párisi benyomásokon fejlődő hangulatifestés a magyar tájkép mélyérzésű lírikusát s a lágy akkord, elmerengő hangulatu poétáját veszítette el benne.

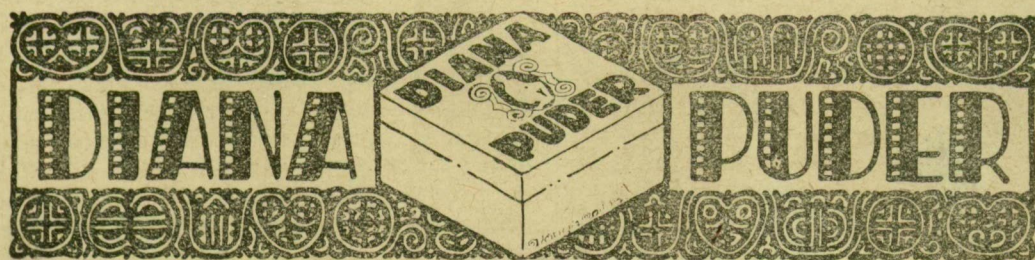
SZINHÁZ.

Lira vagy szakirodalom?

(Ivánfi Jenő könyve.)

Magyarországon nehéz, ugyszólván a lehetetlenség-gel határos feladatot vállal, aki színházi szakkönyvet dob a piacra. Nincs olvasóközönsége a magyar esztéták, magyar színpadművészek munkáiak. Valahogy túlkönyvünkel találja a mi publikumunk a színház művészetét és nem veszi észre, hogy nem a színpad (vagy legalább is: nem elsősorban a színpad) fajsúlya könnyű, amikor a szakéntő vállvergetésével közelednek Tháliához a laikusok, akiknek nem leíró époszt, hanem himnuszt vagy győzelmi ódát kell zengeni.

Ivánfi Jenő könyvében mindenesetre kedves csemege-re talál a mai közönség, mert Ivánfi minden írott sorából ugyanaz a nemes páthosz cseng ki, amit Shylock és III. Rikárd alakította a színpadon sem tagad meg. Nehol ha Reinhardttról és a „diabolikus” ujtókról elhangzó véleményét olvassuk, úgy tetszik, mintha a szakállas, parókás velencei konzervatív gondolkodására ismernénk — a Shakespeare bámulatás retorikai köntösében és szinte III. Rikárd fanatikus gyűlölete izzik az Oresteia vagy Oedipus előadásáról szóló ismertetéseiben. De azért a Nemzeti Színház rendezőszínesze a szubjektív színház- és életlátás szemléltető előadásában olyan hangokat üt meg, melyek a könnyed társalgás formáin át a közönség szívébe és emlékezetébe lopakodnak. És Ivánfi mégis többet nyújt nekünk a pusztá lelkesedésnél. Macbeth honába vágat velünk lélekeringató békebeli képzeletpegázusán, (és csak azután mondja el véleményét a kegyetlen thánról;) a stratfordi rét illatos virágaival tüzi tele fantáziánkat, (mielőtt a shakespearei nagyság bódító közelségét éreztetné;) és Jules Claretievel kapcsolatos személyes élményeit meséli el, mielőtt a franciák Shakespeare-gyilkolását igazolná. Objektív tud lenni a negatív eredmények leszűrésében. Meg-

mondja, hogy Reinhardt nem jól adja Oedipust, fáj-lalja az Oresteia müncheni kudarcát, de a jövő széles országutját nem tudja (vagy: nem akarja) kijelölni; keskeny mellékösvényekre hívja fel az olvasó figyelmét és gyöngye kézzel próbálja megingatni, amit mások erős kézzel építettek.

Ivánfi Jenő nem alkotó zseni, hanem becsületes, kulturált színpadtudós. (Ami nem egy a színpadtudós fogalmával!) Németországban tipust jelentene a szemé-lye, de minálunk megbecsülhetetlen energiaérték. Becsülettel ír, verekszik (és bukik) azokért az elvekért, melyekért egy emberöltőn keresztül izzadott, szavalt a konzervatív Nemzeti deszkáin. Vissza a hagyományhoz, az elődök kezeszabta, tisztos játékszínhez és modorhoz! — mondja Ivánfi. Reinhardt nemcsak tulrikító, tulhangos, hanem tulságosan sok is neki. Nem kell új utakat keresni, amikor itt van keretstül-gyakorlatostul a görög dráma a maga nagy formái- és kifejezésbeli lehetőségeivel — mondja lejjebb Ivánfi. Nem kell olyan intézmény (Deutsches Theater) amely Wilde Oszkár mérészségével hirdeti, hogy „a színház nem erkölcsi és nem irodalmi vállalat.” Így szól Ivánfi és tiszteletreméltó nyíltsággal még nagyobb, már a „félmultban” elismert tekintélyek ellen is támad. Kereken kijelenti, hogy „Ibsen lki van meritve,” tehát vissza a régi bálványhoz: Sophokleshez és Shakespearehez. Ezzel a mérés kijelentéssel az életet kereső lira skótföldi énekeséből kiltör a shakespearei kor bálványimádója: Ivánfi Jenő, a skót lantos eldobja magától a lágy lira hangszerét és hangos dobveréssel óhajtja megfogni a szürke északi verebet. Nem veszi észre, hogy meddő szélmalomharcot vív a Shakespeare mellé törtető norvég óriás ellen, amikor nem a mai divathóbort szárnyaira kapott irodalmi ujoncokat ostoroz, hanem az irodalom és színpad fejlődésére döntő tényezőt akar a mult patinás tekintélyével elnémítani. Ivánfi Jenőnek nem kell Ibsen, nem kell az ibseni színpadtechnika — eddig rendben van a dolog. De miért adja *ma*, husz évvel az Ibsen színpadi diadala után, egyoldalú színházi könyvének ezt a sokatígérő, objektív utmutatással kecsegtető címet: „A színpad művészete?” Holott ez a könyv csak az Ivánfi Jenő tiszteletreméltó, konzervatív színházlátásával megírt színpadművészetéről talszkodók.

Faludi Iván.

Revü. A színházi lapok özönéből messze magasra emelkedik ki ez mély problémákat és őszinte kritikákat adó új hetilap, melynek igaz programját, művészi lendületét a szerkesztő, Z. Kún Andor garantálja, aki a berlini Theater Courier utján és főleg svájci lapokba írott s a magyar színházi

eseményekről beszámoló cikkeivel mindig a magyar színházi kulturát szolgálta. A színházi hetilapoknak nálunk megszokott sablonján felül a „Revü” állandó figyelemmel kíséri az irodalmi, művészeti és zenei eseményeket is s az eddig megjelent számai arról adnak tanubizonytságot, hogy a sajtóból napról-napra kiszorított, lenézett kritika, a „Revü”-ben me-nedéket talál.

IRODALOM.

Richard Dehmel.

(1863—1920).

„Nicht zum Guten, nicht vom Bösen
wollen wir die Welt erlösen,
nur zum Willen, der da schafft;
Dichterkraft ist Gotteskraft“.

Ezt a négy sort az „Erlösungen” című kötetében találjuk, mely három évvel azután jelent meg, hogy a „Hubertus” című vadászujságba szelid és unalmasan német vadászhistóriáit és még a „sturmolás” előtti nyugalmas kis idilljeit inta. Ekkor már túl volt a tanulmányi éveken: a filozófia doktora volt s reménytelen szerelemese a természettudománynak, — s ekkor derült ki csak róla, hogy a hubertusiádakon túl: költő, komoly és igazi költő; új szavai vannak és új hangzásai, és gondolkodásbaejtő dolgokat mond. Ebben az első kötetében még kissé szer-telen, meggondolatlan s az igazi tehetség csak egy-egy sorából villan ki; még nem látja az irányát, tapogatózik. Nietzsche lenyűgözi: hosszan hatása alatt áll. És olvassa Baudelaire-t s a franciákat: ír franciás verseket, melyekben dekadensnak vallja magát; leír sorokat tele heinei önszatirával s a hoffmanni próza sántái borzadályaival; komor és nögyülő voltán át ideig-óráig ember és öngyölölő (mert Strindberg akkor már indulóban van Damas-kus felé). Fölényes, — de kevés benne a szeretet. De akkor már máshol látja a megváltást. Három éven belül három könyve jelenik meg; már egész férfi (kiforrott, ember-férfi) az „Aber die Liebe” verseiben, s már sok problémája, fájdalmas, gondolkodó, őszintén-ember a „Lebensblätter”-ben. Itt már olyan versei támadnak („Weib und Welt”: Menche Nacht, Morgenstunde, stb.), melyek sok koron és értékkelésen át egészükben megma-radnak.

A gyerekversek („Fitzebutze”), a verses regényc. prózai munkái és drámái után („Der Mitmensch” keserű, shawi tragikomédia) elhallgat s évekig pihen. Kimerült? Elterméketlenedett? — Nem, erőt gyűjt; magába mé-lyed, új utakra gondol s új lehetőségeket próbál. 1913-ban megjelenik a „Schöne, wilde Welt” című verses-könyve. Kis csalódás: nem tört át határokat; csak látja a gyönyörű, vad világot, de nem éli ki, nem adja vissza. Újból csak új sorai vannak s félig világrahozott új gondolatai, — a könyve egy letört nekilendülés előre meg-sejtéséből támadt versek gyűjteménye. Szimbólumai már nem lélekbe-fogók, a természetet kívülről nézi, magába-mélyed (vagy inkább magabamerevül) és elgondolko-dókat lelki élményekiként énekel meg. S aztán összegyűjt és megír háborus verseket, elesett fia emlékének szen-telve a kis kötetet: tökéletes technika s az apa fájdalma; ennyi az egész. A fiában a *halott gyermeket*, és legföl-jebb talán az elesett *német katonát*, de nem az *elesett embert* gyászolja; a háborút a *szenvető Én*, legfőljebb a *német vér*, de nem az *ember* tragédiájának látja.

Lényege a szimbolizmus volt (bár néha naturalista szemével látta a dolgokat, voltak apróbb letérései az ut-

SZÉPSÉG
APOLÁS, MASSAGE,
SZEMÖLC-S ÉS HAJEL-
TAVOLÍTÁS VILLYAN-
NYAL, HÁMLASZTÁS,
KOZMETIKAI SZEREK
MAYER ELLA
KOZMETIKAI INTÉZETÉBEN
VI. ANDRÁSSY-UT 84 SZ. II. E.M.

Ha fagyos a lába, használja az általam ajánlható Start-
kurát. Három nap alatt elmúlik a fagyás.
Bőrféhérítő krémtől hófehér bőre lesz.
Manikűr. Ondolálás.

járól, a „Verwandlungen der Venus“ című ciklusa a legmélyebb erotizmus költőjévé avathatná); a formát igyekezett feloldani, s látjuk heinei strófáit is, de tulajdonképeni formaművészete a feloldottságban nyilvánul meg. Csodálatos szöveget talált, melyekből szédítő ügyességgel vázolt hangulatot, érzést; és ha egy-egy verse többet is ígért, mint amennyit nyújtott, és ha versei olykor túlságosan kigondoltnak látszanak is: *költő volt.*

K. F.

KÖZGAZDASÁG.

A Földhitelbank részvénytársaság igazgatósága Walder Gyula főrendiházi tag elnöklése alatt ülést tartott, amelyen dr. Paupera Ferenc vezérigazgató javaslatára a bank alaptőkéjének felemelését elhatározták. Az e célból február 21-ére összehívandó rendkívüli közgyűlésnek az igazgatóság javasolni fogja a husz millió korona alaptőkének tíz millió koronával harminc millió koronára való felemelését. Az alaptőke felemelését a bank mezőgazdasági üzletprogramjának megvalósítása, a tulajdonát képező uradalmak felszerelése, indusztrializálása és a már létesített mezőgazdasági iparvállalatok nagyobbítása és fejlesztése tették szükségessé. Az új kibocsátású részvények átvételi árát és a befizetési feltételeket a megtartandó évi közgyűlés fogja meghatározni.

Az Esztergom—Szászvári Kőszénbánya R.-T. közli, hogy február hó 3-án megtartott rendkívüli közgyűlése az alaptőkének 35.000 darab, egyenként 200 korona névértékű, bemutatásra szóló részvény kibocsátása által 7.000.000 koronával 20.000.000 koronára leendő felemelését határozta el és a kibocsátás módjait és az új részvények vételárának megállapítására az igazgatóságot hatalmazta fel. Az új kibocsátásból 26.000 részvényt január 1-től kezdődő osztalékjogosultsággal ajánlanak föl a régi részvényeseknek. Öt régi részvény után két új részvény jár. Az elővételi jogot február 14-ig lehet gyakorolni.

A Magyar Általános Takarékpénztár tőkeemelése. A Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatósága elhatározta, hogy 1920. február 16-ra rendkívüli közgyűlést hív egybe avégből, hogy a társaság alaptőkéje 60 millió koronáról 80 millió koronára felemeltessék. A tőkeemelés feltételeit a közgyűlés fogja megállapítani. A tőkeemelés indokolja egyrészt a társaság üzleteinek folytonos fejlődése és erősödése, amely a jövőben a megévőkön kívül újabb értékes külföldi összeköttetések és újabb vállalatok létesítése folytán további lendületet nyer, másrészt affiliált válladatainak, a Magyar Általános Ingatlanbank Részvénytársaságnak és a Magyar Östermelő Részvénytársaságnak folyton jobban kiterjedő üzlete, amelyek jelentékeny tőkéket igényelnek. Azonkívül a Magyar Általános Takarékpénztár harmadik affiliációja, a Magyar Általános Bank Részvénytársaság is fegyelmreméltó módon terjeszkedett, több vállalatot alapított, úgy, hogy jelenleg vezetése alá tartoznak: Fischer Péter és Társa Részvénytársaság orvosi műszerüzem, Kiss Ernő és Társa fa- és fémipari különlegességek országos áruháza, Gábor Andor és Társa Részvénytársaság gyógyárunagykereskedés, Bárd Gyula kenyér-, keksz- és tápszergyár részvénytársaság, Ródosi Sándor és Társa betéti társaság, gyarmatúru nagykereskedés. Star filmgyár és filmkereskedelmi részvénytársaság stb.

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár tőkeemelése. A Magyar Országos Központi Takarékpénztár részvényeseinek folyó hó 7-én tartott rendkívüli közgyűlése az intézet alaptőkéjének felemelését határozta el oly módon, hogy egyelőre 12.500 darab 600 korona névértékű új részvény bocsátatik a régi részvényesek rendelkezésére, míg további 12.500 darab új részvénynek alkalmas időben való kibocsátására az igazgatóság felhatalmaztatik. A régi részvényesek f. hó 9-től f. hó 16-ig beárólag lebélyegzésre benyújtandó minden négy régi részvény után egy új részvényre gyakorolhatják az elővételi jogot, mely alkalommal az intézet főpénztáránál új részvényenként 1600 korona, továbbá 20 korona kamat és költség-re befizetendő. Tőredék részvényutalványok nem adatnak ki.

A Budapest-Lipótvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság rendkívüli közgyűlése elhatározta a társaság alaptőkéjének 50.000 darab új részvény kibocsátása által 20 millió koronáról 30 millió koronára való felemelését. Az új részvények a bélyeg és költség beszámításával 276 koronás árbán ajánlatnak fel a részvényeseknek olyképp, hogy minden régi 5 részvény

után 2 új részvény igényelhető. — Az elővételi jog e hónap 12-től 17-ig az intézet pénztáránál gyakorolható. A fennmaradó 10.000 darab új részvény átvétele fenti árnál nem alacsonyabban biztosítva van.

A Magyar Város- és Községfejlesztési r.-t. február 5-én tartotta Nagy Ferenc dr. v. b. t. t. alelnök vezetése alatt VI. rendes közgyűlést, amelyben az 1918. és 1919. évi egyesített mérleg 6.078.370.23 korona együttes tiszta nyereséggel megállapított és a két esztendőre 52 korona együttes osztalék kifizetése határozottat el. A közgyűlés elfogadta az igazgatóság javaslatát a társulati alaptőkének 20.000.000 koronáról 30.000 drb egyenként 400 korona névértékű új részvény kibocsátása által 32.000.000 koronára való felemelése iránt, azok kibocsátási árát 810 koronában állapítván meg és kimondván, hogy a régi részvényesek 2:1 arányban jogosultak az új részvények átvételére. Az elővételi jog február hó 7—13. közt gyakorlandó. A közgyűlés tudomásul vette, hogy a részvénykibocsátást a Magyar Jelzálog-Hitelbank és a Magyar Agrár- és Járadékbank által alakított szindikátus biztosítja. Az igazgatóságba új tagul Kohner Villy báró választott be.

Felelős szerkesztő: KÁZMÉR ERNŐ.

Felelős kiadó: BOROS JÁNOS.

GAZDAG VÁLASZTÉKBAN:

puha gallérok,
selyem és horgolt nyakkendők

NYAKKENDŐHÁZ

Nyakkendők
nagyban is!

IV. ker., Fügő-utca 5. (Kloild-palota)
és V. ker., Deák Ferenc-utca 14. szám.

000
000

STERNBERG

HANGSZER

GYÁR

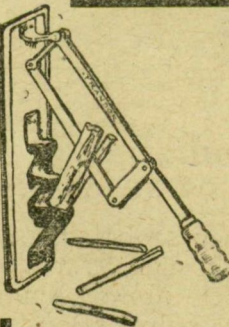
BUDAPEST Rákóczi-ut 60.

000
000

000
000

VILÁGSZABADALOM

"Frandoz"

II-ik újdonság-
val gyerekjárat a

FAAPRITÁS.

Nélkülözhetetlen minden háztartásban.

Üzembem bemutatja a

Telefon: 38—69.

"frandoz"

ÚJDONSÁGOK HÁZA

VI., Andrassy-ut 62. szám

A faapritógép ára vidékre postán drb K 120.— ingyen csomagolásban, bérmenive szállítva, a pénz előre való beküldése mellett vagy utánvétellel.

000
000

**SZENZÁCIÓS
JDONSÁG!**

ROMAIN ROLLAND

DANTON

Forradalmi dráma 3 felvonásban. A világhírű írónak leggyönyörűbb írása. Az Athenaeum r.-t. kiadása.

Ára 10% felárral K 17.60

Kapható A HÉT könyvostályában, V., Országház-tér 16.

**UJRA
MEGJELENT**

**NÁDAS SÁNDOR
SZENZÁCIÓS REGÉNYE**

KRISZTINA SORSA

ÁRA 20 KOR.

Kapható A HÉT könyvostályában, V., Országház-tér 16

OLCSÓ REGÉNY

PIERRE LOTI

**EGY SPAHI
TÖRTÉNETE**

Ára 3 kor.

Kapható A HÉT könyvostályában, V., Országház-tér 16.

ZOLA:

A Rougon-Maquart család.

(Egy család természetrajza és szociális története a második császárság korában.)

EGYEDÜLT TELJES KIADÁS.

Eddig megjelentek:

I. kötet: ROUGONÉK SZERENCSEJE
Fordította Kovács Zoltán.

II. kötet: A KONC
Fordította Benedek Marcell.

III. kötet: PÁRIS GYOMRA
Fordította Király György.

Egy-egy kötet a 10% felárral 33 korona.
Kapható A HÉT könyvostályában, Budapest, V. kerület, Országház tér 16. szám.

A LEGJOBB IDEGEN SZÓTÁR!

**IDEGEN SZAVAK
ÉS NEVEK SZÓTÁRA**

Az idegennyelvű szállóigék és szólások magyarázatával. — Szerkesztette:

KELEMEN BÉLA

3. kiadás. Ára bekötve 10% felárral K 19.80. Az Athenaeum rt. kiadása.

Kapható A HÉT könyvostályában, V., Országház-tér 16. sz.

**Modern
Könyvtár**

Füst Milán

Nevetők

Lebilincselően érdekes elbeszélés. Az Athenaeum rt. kiadása. Ára 10 százalék felárral K 9.68

Kapható A HÉT könyvostályában, V., Országház-tér 16.

BÉLYEGET

vesz és legolcsóbban elad Andai bélyegüzlet, Erzsébet-körút 42. Vidékre utánvétellel. Telefon: József 71—59.

30

LOHR MÁRIA

(KRONFUSZ)

A főváros első és legrégibb csipketisztító, vegytisztító és kelmefestő gyári intézete.

Gyár és főüzlet: VIII., Baross-utca 85. szám.

FIÓKOK: II., Fő-utca 27. IV., Eskü-ut 6. Kecskeméti-utca 14. V., Harminczad-utca 4. VI., Teréz-körút 39. Andrassy-ut 16. VIII., József-körút 2.

10

Házilag készült női-, férfi- és gyermek-

FEHERNEMŰEK

kézzel himzett ágyhuzatok, asztalneműek, vásznak, schiffonok
SZÉKELY JENŐ-nél Kammermayer Károly-utca 2. Szervita-ter sarok

09

Írógépek, irodabutorok, pénzszekrények. 01

ECKSTEIN GYULA

BUDAPEST, IV., PÁRISI-UTCA 1. I. EMELET.

TELEFON SZÁM 126-06.

HAMISFOGAKAT
disztárgyakat, platina-, arany- és ezüstdékeket legmagasabb napi áron VESZEK
GROSS ANTAL

VIII., József-körút 23. félem. 1.

04

Dr. Füredi -féle orvosi rendelőben férfiak és nők betegségei szakszerűen gyógyíttatnak.

Rákóczi-ut 32. I.

02

Rendelés egész nap.

74

Garantált száraz, elsőrendű, kemény, aprított házhoz szállítva, pincébe rakva azonnal kapható 10 métermázsától feljebb 130 K-ért. Megrendelhető

TÜZIFA

fakereszkedő, VI., Bajnok-utca 7. szám, III. 22. Irodai órák: 9—12-ig, 3—5-ig.

REIKOVITS A.

ROMAIN ROLLAND:

UJRA KAPHATÓ!

JEAN CHRISTOPHE

I. kötet. 2. kiadás A HAJNAL

JEAN CHRISTOPHE

II. kötet. 2. kiadás A VIRRADAT

Egy-egy kötet ára 10 százalék felárral 11 korona. Az Athenaeum kiadása.

Kapható A HÉT könyvostályában, V., Országház-tér 16.

**A MAGYAR
BÉKEFELTÉTELEK**

a szövetséges hatalmak területi, pénzügyi és gazdasági követelése az új határok térképével. Ára K 8.— és felár.

Kapható A HÉT könyvostályában, V., Országház-tér 16.

NAGYSIKERÜ KÖNYVEK:

Andrejev Leonid: Anathema. (Tragédia)	16.—
D' Annunzio: Talán igen, talán nem. (Regény)	40.—
Balázs Dezső: Tass István. (Regény)	12.—
Barbusse: A pokol. (Regény)	30.—
„ A Tűz. (Regény)	32.—
Barrie: Pán Péterke. (Ifjúsági irat) kötve	40.—
Bernstein: Tisztító tűz. (Színmű 3 felvonásban)	16.—
Brod: Zsidó lányok. (Regény)	26.—
Charlotte Bronte: Lovoodi árva. (Regény) 2 kötet	60.—
Douglas: Wilde Oszkar és én.	24.—
Ewers: A bűvészinás. (Regény)	40.—
Farrére. Ave Cézár. (Elbeszélések)	16.—
„ Kis kokottok. (Regény)	30.—
„ Nyugati bestiák. (Regény)	24.—
Fouque: Undine. (Rege) kötve	50.—
France: Péterke. (Regény)	30.—
Gáspárné: Kis masamód. Kötve	36.—
Gorkij: Gyermekkorom. (Egy élet regénye)	36.—
Gyárfás D.: Orfeum. (Egy színész élete)	20.—
Harbou: A titok. (Regény)	24.—
Heymann: Rasputin. (Regény)	20.—
Horváth Ákos: Tűzimádás. (Versek)	12.—
Huysmans: Ott lent. (Regény)	40.—
Kraus Karl: Búcsuztató.	20.—
Krudy: Bukfenc. (Regény)	16.—
„ Napraforgó. (Regény)	36.—
Lakatos: Atyám. (Ifjúsági regény) kötve	30.—
„ Egy válópör története. (Regény)	16.—
Landsberger: Kacagj Bajazzó. (Regény)	44.—
Lange Sven: Sámson és Delila. (Tragikomédia 3 felvonásban)	16.—
Larisch grófnő: Multam. (Emlékiratok)	30.—
Marés: Vágy. (Szerelmi történet)	16.—
Maupassant: A szép fiú. (Regény)	30.—
„ Holdvilág. (Regény)	24.—
Molnár Jenő: Amit csak ketten tudnak.	16.—
„ A 133 napos rémuralom.	20.—
Kaphatók A HÉT könyvosztályában, V., Országház-tér 16. sz.	

VIDÁM KÖNYVTÁR

Uj sorozat. A jóízű humornak, a vidámságnak és ötletességnek mindig frissen és dusan bugyogó forrása a Vidám Könyvtár. Uj sorozat különösen pompás füzetekkel kedveskedő olvasói nagy táborának. Az uj füzetek anyag a legkiválóbb magyar humoristák írja.

UJ FÜZETEK:

- 39-50. sz. KIS TRÉFÁK.
Irták: Bródy Miksa, Szomaházy István, Tábori Kornél.
- 41-42. sz. IRÓI INTIMITÁSOK.
Irták: Karinthy Frigyes, Szomaházy Gyula, Tábori Kornél.
- 43-44. sz. DERÜS HISTÓRIÁK.
Irták: Sipulusz (Rákosi Viktor).
- 45-46. sz. VIG JÁTÉK. Uj kis anthologia.
Harsányi, Karinthy, Komor, Lakatos, Liptai, Molnár kis szindarabja.

Kapható A HÉT könyvosztályában, Budapest, V. kerület, Országház-tér 16. sz. alatt.

ISMÉT KAPHATÓK

- MEYRINK: A zöldarcu kísértet (Regény) 30
- NANSEN: Julia naplója (Regény) 24
- PECSU: A szinmagyar Pécs szenvedése a szerb megszállás alatt. 120
- PÓLYA TIBOR: Vidám képek (6 színes műlap diszes mappában) 10
- PUSZTAFI: Tipegtek-topogtok (Versek) 30
- RENARD: Csutak urfi (Ifj. könyv) kötve
- ROLLAND: Jean Christoph Párisban:
I. A piaci vásár (Regény) 24
II. Antoinette » 10
III. Egy párisi ház » 20
A három kötet kötve 100
- ROSSEM-SOESMAN: Amikor az asszony ideges (Vigjáték 3 felvonásban) 10
- SCHMITZ: Hasis, albumalak, számozott példányok 100
- SCHUMACHER: Lady Hamilton szerelme 30
— Lord Nelson utolsó szerelme 30
A két kötet diszkötésben 100
- SETON-THOMSON: A fekete mén (Ifj. irat) diszkötésben 30
- SHAW: Háboru vagy béke 10
- SINCLAIR UPTON: Parázna pénz 24
— Szén Ófelsége (Regény 2 kötetben) 48
- SOMLAY: Boldog asszony szolgája 10
- SZÉKELY: Harctéri típusok 8
— Vihar után (Regény) 10
- STRÓBL: A bresciai örömtanya (Regény) 10
- SZENES: Meztelen táncosnő, vidám reg. 10
— Csibi, ifjúsági regény, diszkötésben 30
- SZOMAHÁZY: Barátaim a halottak 20
Tisza és a világháboru (Az uj vöröskönyv) 10
- TÓTOK, akik nem akarnak elszakadni Magyarországtól. 10
- VECSEI: Négyszemközt híres emberekkel 10
- VERNE: Az arany meteor, kötve 30
- WASSERMANN: Fuchs Renáta, regény 2 kötetben 48
- ZAPOLSKA: Kisértetek (Regény) 30

Kaphatók A HÉT könyvosztályában, Budapest, V. kerület, Országház-tér 16. szám alatt.

MÁRCIUS HÓ KÖZEPÉN

JELENIK MEG FÖLDI MIHÁLY UJ REGÉNYE:

S Z A H A R A

A regény hőse egy tipikus pesti családból származó férfi, aki minden hitével bibliai tisztaságú élet felé tör, de akit a pesti és európai viszonyok, család, vagyon, barátok, nők, embertársak, gyermekei, az emberi természet és a társadalmi berendezkedés visszarántanak a mai élet sivatagába. A mindvégig izgató érdekességű és gyorsan pergő cselekmény felvonultat egy családot, nagyszámu tagjainak végtelen kis világával a hős körül, s a család mögött feltűnik a háboru előtti Pest, az ifju világváros, az ő saját problémáival, külön embereivel, piszkával és nagyratörésével, szerelmeivel és álmaival. — A könyv a NYUGAT folyóirat kiadásában jelenik meg a mai technikai viszonyok mellett korlátolt példányszámban. Előfizetést hirdetünk a műre, amely két kötetben, 1000 nagy oldalon jelenik meg, művészi kiállításban. Akik a műre megjelenéséig előfizetnek, a két kötetet 50 koronáért kapják. Előreláthatólag a regény nem, vagy pedig az előfizetési árnál tetemesen drágábban kerül könyvárusi forgalomba. Előfizetéseket felvesz a NYUGAT kiadóhivatala, V., Vilmos császár-ut 51. Telefon 63-50.